

**EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE 2013**

KINNITATUD
RRi nõukogu
18. märtsi 2014. a
otsusega nr 1

SISUKORD

1. ÜLDHINNANG.....	3
2. VÕTMEVALDKOND I. KOGUD JA TEENUSED	7
2.1. Kogude komplekteerimine.....	7
2.2. Raamatukogu- ja infoteenused	10
2.3. Kogude säilitamine	19
2.4. Parlamendiraamatukogu	20
2.5. Infotehnoloogia	26
3. VÕTMEVALDKOND II. TEENUSED VÕRGULE.....	28
3.1. Arendustegevus	28
3.2. Raamatukogutöötajate koolitus	32
4. VÕTMEVALDKOND III. KULTUURIELU	33
4.1. Näitusetegevus	33
4.2. Konverentsiteenus.....	34
4.3. Kirjastamine	36
5. KOOSTÖÖ.....	37
6. ORGANISATSIOON.....	41
7. EELARVE JA RAHASTAMINE.....	43
LISAD.....	50
NÄITARVUD 2013.....	50
VÄLJAANDED 2013	60
TÖÖTAJATE PUBLIKATSIOONID 2013	62
NÄITUSED 2013	67

1. ÜLDHINNANG

Hea lugeja!

Vaadates linnulennult tagasi 2013. aastale Rahvusraamatukogus, meenub esmalt, kuidas me võitlesime eelarveprobleemidega, koostasime uue strateegia, avasime uksi ja avanesime lugejale, digiteerisime ja arendasime e-raamatukogu, osalesime rahvusvahelistes projektides.

Möödunud aasta oli meie personalile muudatusterohke, saime juurde mitmeid uusi kolleege. Samaks jäi küll aga peadirektor, kellele Rahvusraamatukogu nõukogu andis juunis volitused järgmiseks viieks aastaks. Tegime üksjagu muudatusi ka organisatsioonistruktuuris eesmärgiga teha see madalamaks ja juhtimine ladusamaks. Selleks, et uued tulijad meie raamatukogu tegemistesse ning kultuuri paremini sisse elaksid, taaselustasime koolituskeskuse eestvedamisel kohtumiste sarja *Tunne oma raamatukogu*, mis kujunes väga menukaks ja vajalikuks ettevõtmiseks.

Raamatukogu 95. sünnipäeva ja Tõnismägi 2 hoone 20. aastapäeva tähistades pälvisime meedia ja avalikkuse tavapärasest suuremat tähelepanu. Oleme rääkinud rahvuskultuuri säilimisest ja rõhutanud rahvusraamatukogu osa selles ning väärtustest, mida peame hoidma ja edendama, mille nimel töötame. See kõik on väga meeldiv ja positiivne.

Teisalt pälvisime meedia tähelepanu ka seoses eelarveprobleemidega. Veel aasta esimeses pooles anti meile lootust lisarahale, mis kataks elektrienergia hinna tõusust tekkinud kulu, aga lõpuks selgus ikkagi, et seda ei tule ja me peame ise hakkama saama. Pidime tegema karme valikuid, et majanduslikult ots otsaga toime tulla. Olime sunnitud päris olulisel määral kärpima komplekteerimiseks mõeldud raha.

Aasta olulisimateks märksõnadeks olid avatus ja lihtsus, nende sõnade parimas tähenduses. Pikendasime lahtiolekuaega tunni võrra, avades raamatukogu varem. Veebruaris toimusid lahtiste uste päevad, mis tõid meie majja üle 3 000 huvilise ja eriti rõõmustav oli see, et me kõik panustasime selle ürituse organiseerimisse suure entusiasmi ja põnevate ideega. Meie fuajee on saanud uue näo, meil on lugejatele uus moodne inforuum. Sissepääs punase kleepsuga teeb maja avatumaks: lugemisaspaiknevate põnevate näituste külastamine ja lihtsalt niisama raamatukoguga tutvumine on nüüd kõikidele soovijatele imelihtne.

Lugemissaalide ja korruste vahel liikumisel arvestatakse eelkõige lugeja huvide ja soovidega. Näiteks hoidlateavikuid saab nüüdsest tellida kõikidest lugemissaalidest.

Kogu see tegevus kannab juba esimesi vilju. Uute lugejate lisandumine näitab kasvutendentsi – kui me võrdleme 2011. aastaga, siis 2013. aastal lisandus rohkem kui 600 uut lugejat, kokku on lugejaid 8 746. Eelmise aasta võrdluses on vahe veelgi suurem.

Külastuste arv näitab samuti kasvutendentsi, 2012. aastaga võrreldes on külastuste arv kasvanud üle 12 tuhande (2012 – 123 460 külastust, 2013 – 135 763 külastust).

2013. aasta tähtsündmuste hulka kuulub kindlasti rahvusbibliograafia *Eestikeelne raamat 1918–1940* ilmumine. Ma nimetaksin seda bibliograafiliseks monumendiks, mis nõudis viisteist aastat paljude inimeste tööd. Meil on nüüd rahvusbibliograafia neli toekat köidet, 4 000 lehekülge, u 30 000 kirjet. Nüüd on kogu eestikeelne kirjasõna kuni 1940. aastani kaante vahele kogutud ja on sündinud väarikas lisa eelnevatele bibliograafiatele.

Lõpule jõudis Rahvusraamatukogu üks strateegia viisaastak, mille peaesmärgiks oli kasvatada e-raamatukogu samale tasemele tavaraamatukoguga selle eri funktsioonides. E-raamatukogu töötab, me võtame vastu ja hoiame e-väljaandeid ning teeme neid kättesaadavaks. Pingutame järgnevatel aastatel just selle nimel, et muuta e-rahvusraamatukogu labürint kasutajale mugavaks keskkonnaks. Siia liitub ka autoriõiguste valdkond, milles Rahvusraamatukogu on teiste mäluasutuste seas haaranud kompetentsikeskuse rolli. Sel aastal korraldatud seminar autoriõigusest ja teoste vabakasutusest digitaalses keskkonnas *Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni* tõi täissaali ning huvi ja järelkaja jätkus pikemaksiki.

Koostöös Kultuuriministeeriumiga said rahvuskultuuriliselt olulised teosed uuenenud DIGARi kaudu e-raamatuna tasuta kättesaadavaks. See leidis hea vastuvõtu – paari kuu vältel laadis u 4 000 kasutajat alla 106 736 faili.

Novembri lõpus avasime Eesti veebiarhiivi. Rahvusraamatukogu tegeleb Eestis ainukesena veebisaitide talletamise, säilitamise ja kättesaadavaks tegemisega. Sundeksemplari seadus annab Rahvusraamatukogule õiguse koguda vabalt kättesaadavaid Eesti veebisaitide ja pakkuda arhiveeritud materjalile veebiarhiivi kaudu juurdepääsu.

Ka digiteerimine edeneb hoogsalt. Digiteeritud on ajakirjad *Looming* ja *Vikerkaar*, mis on nüüd DIGARis *Akadeemia* kõrval vabas kasutuses, järg on jõudnud *Teater. Muusika. Kino* ja

Tähekes digiteerimiseni. DIGARist saab nüüd ka muusikat kuulata, digiteeritud on suur osa meie helikassetikogust. Hulgaliselt digiteerimistööd toob meile EOD võrgustikus osalemine. Tänavu jõudis töölauale üle 160 nimetuse kaanest kaaneni digiteerimist, aasta tipp hetked jäid jõulukampaania aega.

Huvitava väljakutse nii digiteerijatele kui kogude spetsialistidele on valmistanud augustis saabunud kingitus lätlastelt, üle 50 kg kaaluv luksuslik album *Terra Mariana 1186–1888*.

Tõhusalt oleme teinud tööd ajalehtede portaali DEA arendamisel selleks, et võimaldada kasutajatele juurdepääs Eesti ajakirjanduses ilmunud artiklitele. Sisulist tuge saab ajalehtede portaal projektist *Euroopa ajalehed*, kus osaleme koos 17 Euroopa institutsiooniga.

Lõime kaasa *Kultuuripoliitika 2020* loomises ning oleme sellega paralleelselt loonud uue Rahvusraamatukogu strateegia aastani 2018. RRI visioon on olla uue põlvkonna raamatukogu Euroopa haridus- ja kultuurimaastikul. See seab meile eesmärgid, mille poole püüelda ja mille elluviimiseks peame ka ise õppima ja arenema. Sellekski oleme juba samme astunud. Alustasime jõuliselt uue sisekoolituste süsteemiga, mis toimib suurepäraselt ja ka järgmiseks aastaks on meil palju ideid, kuidas kasutada meie organisatsiooni võimsat sisemist potentsiaali.

Juubeliaasta tõi meile palju olulisi üritusi, nendest kesksel kohal oli meie Metsiku „piblioteki“ tutvustamine näitusega ja arhiivkogu väljaande esitlemine. 10. septembril toimus Rahvusraamatukogu juubeliaastale pühendatud pidulik üritus, mis tõi kokku raamatukogu sõbrad ja partnerid ning millele avaldas austust Eesti Vabariigi President Toomas Hendrik Ilves. VAT Teater tõi selleks puhuks Metsiku „piblioteki“ loo lavale. See oli ainulaadne ja eriline etendus, millele kohta kuulsime palju head tagasisidet ja mida on tervikuna võimalik tagantjärele videos vaadata. Suur tänu kogude ja avalike suhete osakonnale, samuti konverentsikeskusele, tänu kellele see kõik teoks sai!

Suure panuse meie maja 20. aastapäeva tähistamiseks on andnud Ivi Eenmaa, kes kirjutas hoone valmimisest raamatu *Elu paralleelmaailmades*. Raamatukogu juubeliks ilmus ka Varamu sarjas meie rikkalikku ja mitmekülgset arhiivkogu tutvustav artiklikogumik.

Juubeliüritustest väärrib kindlasti märkimist konkurss-näitus *Kunstnikult raamatukogule*, mis osutus erakordselt edukaks. Näitusel osales 72 tunnustatud kunstnikku 140 tööga. Kultuurikeskusena hoidsime taas kord lippu kõrgel, toimusid traditsioonilised konkurss-näitus *25 kauneimat raamatut*, Tallinna raamatumess ja jõulukuu raamatumüük, mis kõik

toovad meie majja järjest enam rahvast. Näituste kava oli mitmetahuline, suur töö oli Tallinna IV illustratsioonitriennaali korraldamine. Konverentsikeskus oma väikse professionaalse meeskonnaga töötas täiel tuuril.

Rahvusvahelises plaanis osaleme taas mitmes Euroopa projektis, millest EOD on tuntuim ja pikaajalisim. Europeana teadvustamisse aitasime kaasa Balti keti mälestuste kogumispäevade korraldamisega, see tõi raamatukogule ka rahvusvahelist tähelepanu ja kokku toodi *Europeana 1989* projekti jaoks üle 140 objekti.

Hindamatu on meie enda ühistegevusest sündiv energia ja rõõm. Tegime koos palju toredaid asju: emadepäeval laulis meile Koit Toome, käisime jalgrattamatkal ja Seto kuningriigi päevadel, pidasime täikat, Rahvusraamatukogu sünnipäeva ja jõulupidu.

Tänu kõikide kolleegide tõsistele jõupingutustele on aasta olnud kokkuvõttes edukas ja löi head eeldused meie edasisele tegevusele.

Parimate soovide ja lugupidamisega

Janne Andresoo

peadirektor

2. VÕTMEVALDKOND I. KOGUD JA TEENUSED

2.1. Kogude komplekteerimine

2013. a mõjutas väliskirjanduse komplekteerimist aasta lõpus toimunud komplekteerimisraha kärbe. See mõjutab ka järgmist komplekteerimisaastat, sest tellimused kantakse üle ning mitmed olulised raamatud tuleb tagantjärele tellida. Välisperiodika tellimisel on väljaannete paberversioonid asendatud e-versioonidega.

RRi strateegia aastateks 2014–2018 seab väliskirjanduse komplekteerimisel prioriteediks õigus- ja kunstikirjanduse kogu eelisarendamise. Sellega seoses toimuvad muudatused komplekteerimisraha jaotuses. 2014. a suurendatakse e-raamatute tellimise osakaalu, mis peaks moodustama aastas vähemalt 5% ostetud kirjandusest.

Helisalvestiste kogu täienes 1 216 nimetusega. Peale mahukat heliplaadinäitust 2011. a on jätkuvalt tihedad sidemed kolleksionääridega, kes pakuvad meie kogus puuduvaid Eesti vinüüle ja helikassette. Hankisime mitmeid šellakplaate, kus esitajateks M. Korjus, G. Ots, A. Rinne, H. Ostrat.

Noodiväljaannete põhikogusse lisandus 340 nimetust. Elavnenud on vanema noodi järelturg, mille tulemusena lisandus arhiivkogusse 31 ainueksemplari. Vanimaks väljaandeks oli 1888. a Tallinnas Eestimaa Sinodi välja antud *Missioni püha laulud*. Kogu täienes ka mitmete eesti heliloojate – E. Aav, E. Oja, K. Tüرنpu jpt – 1920/30ndatel ilmunud koorilauludega.

Kaardikogusse võeti arvele 1 110 eksemplari, kokku 779 nimetust sh 48 atlast. Eesti kaarte lisandus 615, väliskaarte 164 nimetust. Märkimist vääriavad haruldasemad kogusse lisandunud kaardid *Tavola Nuova di Prussia et di Livonia* (1561), *Plan der Gouvernementstadt Reval* (1898), Eesti kaardiga postkaardid 1920ndatest: *Esthonie* (S. Topograafia osak.) ja *Eesti Wabariik* (New York: Amerika Eesti Ühisuse kirjastus).

Originaalillustratsioonide kogu täienes Vive Tolli illustratsioonidega raamatule *Pille-Riini lood*, kokku 51 illustratsiooni. Graafik Silvi Väljal kinkis 52 graafilist lehte ning Jüri Arrak 8 oma uut eksliibrist. Plakateid laekus sündeksemplarina kasutuskogusse 114, postkaarte 147.

Muusikaraamatutest komplekteeriti muusikateaduse ja -teooria teemasid, eri muusikavaldkondade käsiraamatuid ja teatmeteoseid. **Kunstiraamatute** komplekteerimisel prioriteetideks olid teaduskirjandus, moekunst, fotograafia ja teised kunstiliigid. Raamatute valik oli eelkõige seotud Eesti kunstiteadlaste uurimistöödega. **Teatri-, filmi- ja**

tantsuraamatutest telliti proportsionaalselt 41% filmi-, 45% teatri- ja 12% tantsualast kirjandust.

Euroopa Liidu väljaannete tellimise eesmärgiks on tagada kõigi valdkondade täiendamine. Euroopa Komisjoni Väljaannete Talitusest saabus üle 100 trükise. Väljaannete Talituse andmebaas bookshop.eu täienes oluliselt elektrooniliste väljaannetega, kõik tähtsamad eestikeelsed väljaanded on leitavad andmebaasist DIGAR.

Humanitaar- ja sotsiaalteaduste teavikutest komplekteeritakse teaduse ja kultuuri üldülevaateid ja ajalookäsitlusi. **Infoteaduste** valdkonna põhilised teemad olid digitaalraamatukogud, digiteerimine, e-raamatud ja turundus. Loobuti mitmetest paberkandjal ilmuvatest ajakirjadest, kui need on andmebaaside kaudu kättesaadavad e-versioonina.

Filosoofia valdkonda ostetud raamatute autoritest on esindatud S. H. Nasr, R. Dworkin, J. Hintikka, S. Weil, Th. Nagel, Aristoteles, A. Badiou, Th. W. Adorno, E. Sosa, S. A. Kripke, D. Hume jt. **Psühholoogia** alalt telliti kirjandust üld-, sotsiaal- ja isiksuse psühholoogiast.

Kirjandusteaduse alalt olid suurimad ostud *The Cambridge history of literary criticism. Volume 6, The nineteenth century 1830-1914* ja *A handbook of modernism studies*. Lugeja soovitusel osteti venekeelne *Мемориальная библиотека М. А. Волошина в Коктебеле* (Moskva, 2013). **Keeleteaduse** alalt hangitud raamatutest olulisimad olid *The pragmatic translator: an integral theory of translation* (London, 2013) ja *The Routledge handbook of translation studies* (New York, 2013). **Folkloristika** valdkonnast jäi seoses komplekteerimisraha kärbetega osa raha kasutamata. 2014. a on kavas tellida folkloristika teavikuid just e-raamatuna, sest *Ebrary* e-raamatute andmekogu pakub folkloristika valdkonna teavikuid soodsama hinnaga. **Ilukirjandusest** jäi palju uusi teoseid tellimata, kuna loetelud aasta parimatest raamatutest hakkavad ilmuma septembris, kui meil ei olnud enam võimalik tellimusi edastada. Saabunud raamatud olid valdavalt maailmaklassika uuemad tõlked ja kommentaarid.

Õiguskirjandusest moodustas ingliskeelne kirjandus 60% tellitud teavikutest. Vähendati venekeelsete raamatute ostmist, sest nõudlus on kahanenud. Teemaatilisel on kõige suurem osatähtsus sarnaselt eelmiste aastatega riigi-, tsiviil- ja haldusõigusel. Uue andmebaasina on võimalik kasutada saksakeelset seaduste, kohtulahendite ning kirjastuse Beck raamatute ja ajakirjade andmebaasi *Beck-Online*.

Rahvusvaheliste organisatsioonide valdkonnas taastati RRI Rahvusvahelise Valuutafondi depoostaatus ja seega on võimalik tasuta kasutada IMFi *eLibrary* väljaannete ja dokumentide täistekstandmebaasi.

Sotsioloogiakirjanduse põhirõhk oli sotsioloogia eri harude uutel käsitlustel ning väljapaistvate sotsioloogiakoolkondade ja sotsioloogide teaduskirjandusel, piirkondlikult eelistati Euroopa (sh Põhja-Euroopa) ja Põhja-Ameerika väljaandeid.

Meediaalases kirjanduses eelistati uut meediat käsitlevaid raamatuid ja neid, mis kajastasid meedia kokkupuuteid ühiskondlikult oluliste majanduslike ja sotsiaalsete protsessidega.

Majanduse valdkonna raamatute valikul pöörati tähelepanu majanduse ja teiste eluvaldkondade kokkupuutepunktidele. Riikide majandusest osteti mitmed Venemaa (ja NSVLi) majandust käsitlevad monograafiad, jätkuvalt on aktuaalne arenevate turgude ja maailmaturu muutunud olukorra temaatika. Kirjanduse hankimisel arvestati spetsialisti kui raamatukogu strateegilise sihtrühma vajadustega, telliti nt personalijuhtidele suunatud raamatuid. Oluline kriteerium raamatute ostmisel on ka Eestit puudutav analüüs.

Statistikaraamatutest osteti lisaks teoreetilistele käsitlustele kolmeköiteline *International encyclopedia of statistical science*. Euroopa riikide statistika aastaraamatud jõuavad RRI üldjuhul vahetuse või annetuse teel ning on sagedasti kättesaadavad ka veebis.

Poliitika, rahvusvaheliste suhete ja sõjanduse alase kirjanduse komplekteerimisel oli põhirõhk eri valdkondade uutel ja aktuaalsetel käsitlustel, poliitika üld- ja eri riikide poliitika käsitlustel.

Teatmekogu täienes mahuka 20-köitelise teaduse ja tehnika entsüklopeediaga *McGraw-Hill encyclopedia of science & technology: an international reference work in twenty volumes*.

Austria, Saksa ja Šveitsi saali täiendamist rahastasid nende riikide kultuurifondid, saatkonnad jt organisatsioonid ning eraisikutest annetajad (kokku toetati teavikute ostmist 14 459 euroga). Kogude täiendamisel arvestati 2013. a tähtsündmuste ja juubelitega: *Richard Wagner 200*, *Georg Büchner 200*, *Konrad Lorenz 110* jt ning ka 2014. a oluliste teemadega (100 aastat I maailmasõja algusest jt). Eelkõige keskenduti keele- ja kirjandusteadusele, kunstile, arhitektuurile ning ilukirjandusele.

Digitaalarhiivi kogu täienemine

DIGARis arhiveeriti 2013. a kirjastajate loovutatud trükifaile, ePub-vormingus e-raamatuid, veebist kogutavaid väljaandeid (PDF-vormingus) ning RRis loodud digiteeritud ainest. Kultuuriministeeriumi programmi *Eesti kirjandus* toel jõudsid e-raamatutena digitaalarhiivi DIGAR rahvuskultuuriliselt olulised kirjandusteosed. 2014. a see koostöö jätkub.

2013. aastal oli digitaalarhiivi DIGAR jõudnud objektide arv pisut madalam kui eelmisel aastal, mis on põhjendatud varem kogunenud objektide suuremahulise arhiveerimise

lõpuleviimisega 2012. aastal. 2013. a töötati välja ja käivitati e-raamatute kataloogimise ja arhiveerimise ühine töövoog.

2013. a alustati helifailide arhiveerimisega digitaalarhiivis DIGAR. Arhiveeritavaks aineseks on RRis digiteeritud helikassetid.

Veebiarhiivi täiendamisel keskenduti 2013. a peamiselt varem väljavalitud veebisaitide arhiveerimisele. Oktoobris arhiveeriti kohalike omavalitsuste volikogude valimistega seoses üle 200 veebisaidi, mille kohta saadi infot heas koostöös maakondade keskraamatukogude töötajatega. Väljaanded on teemakataloogis leitavad erikogust *Valimised 2013*.

Seoses Metsiku laenuraamatukogu tutvustava näitusega digiteeriti ja arhiveeriti DIGARisse üle 11 000 lk perekond Pruhli isikuarhiivi kuuluvaid päevikuid, fotosid jm dokumente.

2013. a skaneeriti DEA (Digitaalne Eesti Ajakirjandus) andmebaasi lisamiseks 23 mikrofilmi (16 196 kaadrit), indekseeriti ja kontrolliti 14 filmi (8 884 kaadrit) ning indekseeriti uue ajalehtede töötlemisprojekti jaoks 63 filmi (40 104 kaadrit). DEA andmebaasi lisandus 45 uut nimetust. 2013. a lõpu seisuga on DEA andmebaasis avalikult kättesaadav 440 nimetust (1 303 380 lk). See on saavutatud koostöös Eesti Kirjandusmuuseumi ja Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga. DEA maht oli 2013. a lõpul 4,5 TB.

2.2. Raamatukogu- ja infoteenused

Muudatused lugejateeninduses

RRi lugejasõbralikumaks muutmiseks ja teeninduse lihtsustamiseks tehti aasta jooksul mitmeid ümberkorraldusi. Lugejate personaalsemaks ja mugavamaks teenindamiseks on infolett ja registratuur 26. augustist üle viidud fuajeesse. Uue teenindusruumi avamisega paranesid oluliselt nii lugejate kui ka teenindajate töötingimused: suhtlemine küllastajatega muutus vahetumaks ja sõbralikumaks. Lisaks on pudel RRi logoga vett kingituseks igale uuele lugejale ja lugejaõiguste pikendajale, mis sobib hästi uue sõbraliku kliendisuhete loomiseks ning vana värskendamiseks. Lugejaliftide ette paigutati kaks lugejaarvutit. Ümberkorralduse tulemusena on raamatukogu peasissepääs nüüd tunduvalt avaram, avatum ja valgem.

Raamatukogu kasutamine on alates 1. oktoobrist kõigile tasuta. Lisaks asendasime ühekordseks küllastamiseks mõeldud ühe päeva kaardid kleepmärkidega, mida jagavad lisaks info ja registratuuri teenindajatele ka turvatöötajad RRi pääslas.

RRi külastajate mugavamaks teenindamiseks saab alates oktoobrist lugejaks registreerida ja lugejaõigusi pikendada ka 5. korrusel kesktellimispunktis.

Alates juunist on lugemissaalides lubatud keeratava korgiga pudelites karastusjoogid ja lisaks kirjutusvahenditele müüakse saalides külastajatele ka RRi pudelivett.

Lugejad saavad nüüd hoidlateavikuid tellida ka lugemissaalide konsultantide vahendusel. Novembris korraldati ümber teenindus humanitaarteaduste saalis: teenindus toimub nüüd ühest letist.

1. jaanuarist kehtestati uus tasuliste teenuste hinnakiri. Alates 15. aprillist on raamatukogu jälle avatud hommikuti kella 10.00st.

Alustati e-raamatute tutvustamisega lugemissaalides. Uudse lahendusena on e-raamatud lugemissaalide riiulitel leitavad.

Lugeja on muutunud järjest teadlikumaks ja vajab infokonsultandi abi vaid keerulisemate päringute puhul. Küsitakse aga n-ö valmis teemapakette ning vajadus on kiire ja personaalse teenuse järele.

Kõik lugemissaalid said autoriseeritud töökohaarvuti, mille vahendusel saab tutvuda kõigi digitaalarhiivis DIGAR säilitatavate teostega. Väljatrükk ja salvestamine ei ole nendest arvutitest võimalik.

RR osales Hea Teeninduse Kuu projektis, kus meie asjatundlikud, kiired, rõõmsameelsed ja abivalmis infospetsialistid said palju positiivset tagasisidet. Kõige rohkem said kasutajatelt kiitusi meie riidehoiu töötajad ja turvameeskond.

Terve aasta vältel on RRis toimunud palju üritusi, kus teenindavate osakondade töötajad on aktiivselt osalenud, tutvustades raamatukogu teenuseid ja tooteid. Suuremateks ettevõtmisteks olid RRi lahtiste uste päevad, Tallinna raamatumess, muuseumiöö, Europeana Balti keti 25. aastapäevale pühendatud ühisprojekt mälestuste ja esemeliste materjalide kogumiseks, aasta lõpus toimunud raamatute jõulumüük. Lisaks on meie teenindajad teenuseid tutvustamas RRis toimuvate suurematel konverentsidel ja seminaridel.

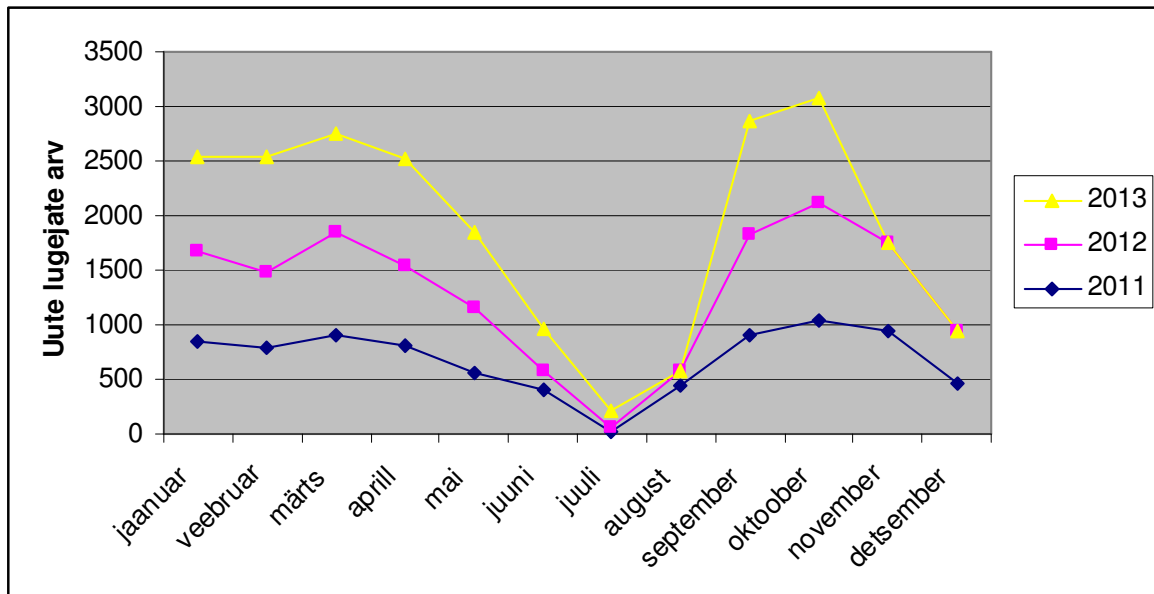
Raamatukogu kasutamine

RR oli 2013. a lugejatele avatud 273 päeva. 15. aprillist on raamatukogu avatud hommikul tund aega varem, seega taastati tavapärase lahtioleku aeg – tööpäeviti 10.00–20.00. Kollektiivpuhkuse ajal, 1.–21. juulini, oli raamatukogu suletud.

RRis oli 2013. a **595** lugejakohta (koos rühmaruumide töökohtadega) ja **88** arvutitöökohta.

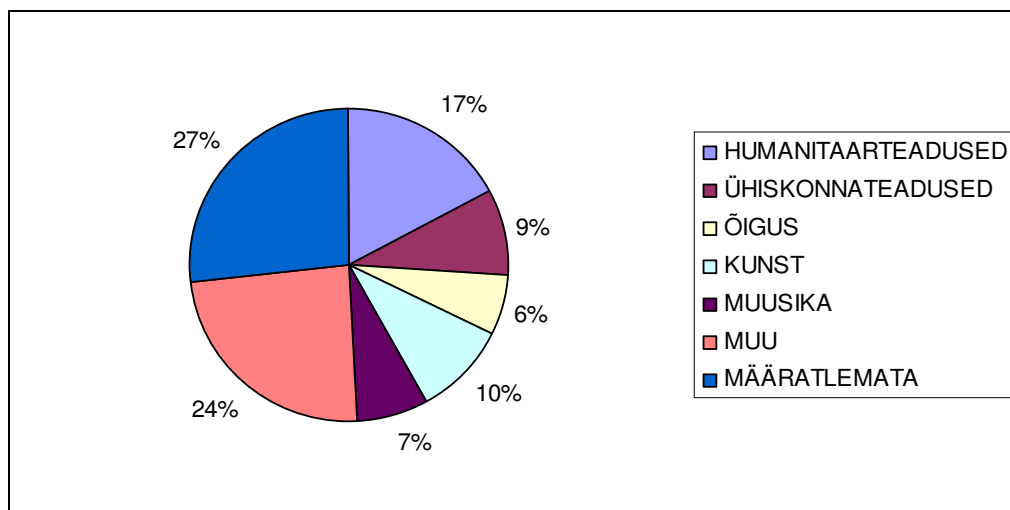
RRil oli **45 544** registreeritud kasutajat (2012. a 42 203; muutus võrreldes 2012. a näitajaga on +7,9%). Nendest **17 744** kasutasid raamatukogu aktiivselt (2012. a 16 887; muutus võrreldes 2012. a näitajaga on +5,1%).

2013. a jooksul registreeriti **8 784 uut lugejat** (2012. a 7 380; muutus võrreldes 2012. a näitajaga on +19%). Veebis lugejaks registreerunuid oli 1 457 (2013. a 854), neist 629 registreerusid ID-kaardi või mobiil-IDga.

Joonis 1. Uued lugejad 2011–2013

2013. a alguses kustutati lugejate andmebaasist 5 339 inimese andmed, kes ei külastanud raamatukogu kolme aastal vältel. Alates aprillist on külastajail lugejaks registreerumisel või lugejaõiguste pikendamisel võimalus määratleda oma tegevusala ja huvivaldkond. See võimaldab edaspidi analüüsida täpsemalt raamatukogu külastajaid ja nende huvisid ning raamatukogu teenuseid ja turundustegevusi planeerida.

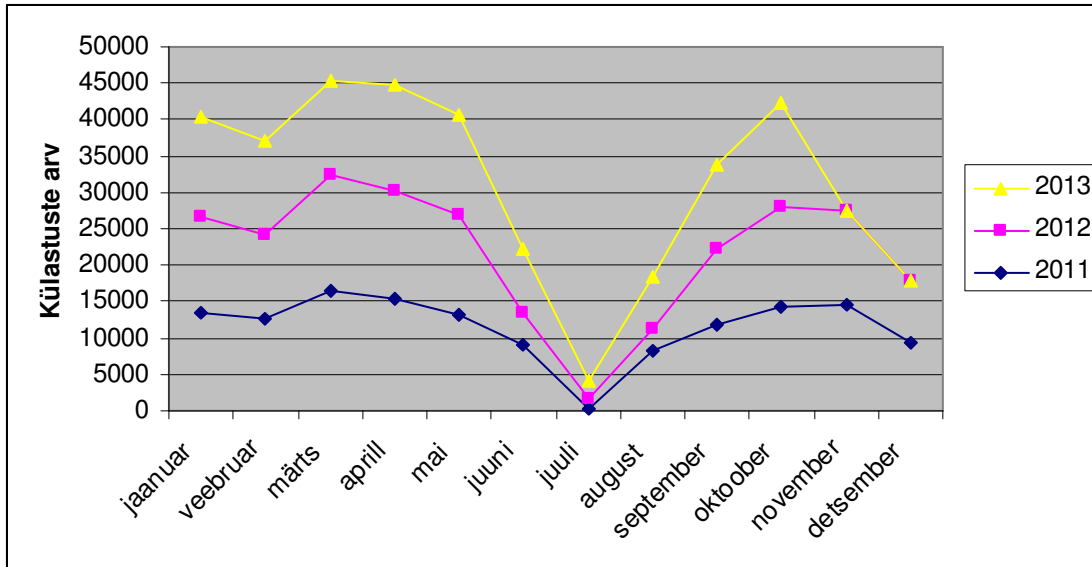

Joonis 2. Uute lugejate jaotus huvivaldkondade järgi

2013. aastat tähistas märksõna **avatus**, mille all tõid erinevad turundusüritused meile uusi lugejaid. Lahtiste uste päevad olid raamatukogule heaks reklaamiks ja ärgitasid raamatukoguga tutvujaid ka lugejaks registreeruma. Kui tavaliselt registreerub lugejaks päevas 30–40 uut lugejat, siis lahtiste uste päevadel oli registreerujaid 2–3 korda rohkem. Lugejaks registreerumine oli aktiivsem ka pärast lahtiste uste päevi (2013. a veebruaris 1 056 uut lugejat, 2012. a veebruaris 648 uut lugejat).

Raamatukogukülastusi arvestame statistikastandardile toetudes summana, mis on saadud lugemisala külastuste ja kodulehe külastuste arvude liitmisel. 2013. a oli külastusi kokku **457 426** (2012. a 420 516, 2011. a 527 827). Sellest lugemisala külastusi oli **136 076** (2012. a 123 460; muutus võrreldes 2012. a näitajaga on +10,2%) ja kodulehel **321 350** (2012. a 297 056; muutus võrreldes 2012. a näitajaga on +8,2%). Kodulehel leiduvate ajaveebide külastused moodustasid RRI kodulehe külastustest 3,5% ehk 11 352 külastust. Lugemisala keskmine külastuste arv päevas oli 498.

2013. a loobuti rahastamisprobleemide tõttu kolmest välisandmebaasist. Sellest tulenevalt on aasta lõpu seisuga tugevalt langenud ka otsingute koguarv, olles vaid 64 125 (2012. a 112 364; muutus võrreldes 2012. a näitajaga on -42,9%). Koguarvu languse põhjuseks on ka litsentsiandmebaaside kasutamine läbi otsinguportaali, st lugejad lähenevad andmebaasidele portaali kaudu ning neid lähenemisi andmebaasisesed statistikamootorid üldjuhul ei loe otsingute statistika arvestusse.

Joonis 3. Lugesala külastused 2011–2013

Märkimisväärselt on kasvanud RRi andmebaaside kasutamine: 2013. a tehti RRi 12 andmebaasis 963 018 otsingut (2012. a 789 027 ja 2011. a 600 878), kusjuures üle poole (520 240) otsingutest sooritati digitaalarhiivi DIGAR keskkonnas. Otsinguportaalis tehtud otsingute muutus võrreldes 2012. a-ga on +21,7% (2013. a 203 184 ja 2012. a 166 916 otsingut).

2013. aasta novembris lõpetati raamatukogus veebiaadresside haldamise süsteemi Teemavärv täiendamine ja kasutamine. Teemavärv õigustas ennast veel 6–7 aastat tagasi, kuid viimastel aastatel kasutus langes märgatavalt ning vajadust sellise ülesehituse ning loogikaga andmekogu järele enam ei olnud.

2013. a oli laenutusi kokku **81 816**. Laenutusi põhikogu hoidlast oli **63 066** (2012. a 60 448), laenutusi lugemissaalidest **18 750** (2012. a 17 107) ja kojulaenutusi **46 073** (2012. a 43 561). Leppetrahvi tasuti kokku 4 502 euro eest. Tänu aktiivsele tegevusele tagastati 231 raamatut. Võlanõuded, mis jäid siiski hüvitamata, anti üle inkassofirmale AS Lindorff Eesti. 2013. a edastati 61 isiku võlanõuded, millest 57,4% on tasutud.

Aprillist võeti kasutusele uued hoidlateavikute tellimisedelid. Lugeja saab nüüd raamatuga kaasa kahe sedeli asemel ühe, kus on kirjas andmed raamatu, laenutähtaja ja selle pikendamise võimaluste kohta.

Lugejad kasutavad meelsasti võimalust tuua laenatud raamatud tagasi info- ja registratuurilehti või Endla tänava pääslas asuvasse raamatute tagastuskasti, kuhu on juurdepääs õhtuti kella 22.00ni (tagastatakse keskmiselt 385 trükist kuus).

Infoteenindus

Päringute mahus ja temaatilises jaotuses suuri muutusi toimunud pole, kuid rohkem on küsimusi gümnaasiumiõpilastelt, kuna õppekavasse on lisandunud uurimistöö tegemise kohustus. Meie erialasaalide infospetsialistide head valdkonna- ja erialateadmised tagavad kiired ja asjatundlikud vastused küsimustele teavikute leidumuse, faktide, isikuandmete, daatumite ja teemakohase kirjanduse leidmise kohta. Uurimistöödeks otsitakse artikleid, abi on vaja pildiotsingutel, kaardiandmete täpsustamisel. Päringuid esitasid ministriumid, teised riigiasutused, saatkonnad, kirjastused, ülikoolid, rahvaraamatukogud, erialaspetsialistid, tõlkijad jne. Päringutega pöördusid meie poole Rahvarinde Muuseum, Eesti Rahvusringhääling, Rahandusministeerium, Läti Rahvusraamatukogu, Euroopa Parlamendi Raamatukogu, Soome Parlamendiraamatukogu, Läti Seim jt. Tänu RRI aktiivsele turundustegevusele olid infoteenusest huvitatud ka Estonian Air ja AS Sangar. Päringud olid töörohked, kuid tulemused olid rahuldustpakkuvad mõlemale poolele.

Ühiskonnateaduste saalis katsetati uue teenuse väljatöötamise protsessis personaalset nõustamist, luues lugejaga isikliku kontakti, tutvustades lugejale võimalikult efektiivse ja tulemusliku otsingu tegemise meetodeid ja koostades lugejale valiku temaatilistest materjalidest. Teenus avatakse raamatukogus 2014. a märtsis.

Koolituskeskuse töötajad ja erialasaalide spetsialistid tutvustasid raamatukogu ja saale rühmadele ja üksikkülastajaile ning korraldasid teematunde, kus tutvustati ka raamatukoguteenuseid ja kasutajakoolituse mitmekesiseid võimalusi. Korraldati, valmistati ette ja viidi läbi 58 koolitust, millel osales kokku 850 infokasutajat. Õppijad esindasid järgmisi sihtrühmi: gümnaasiumiõpilased, üliõpilased, magistrandid, õpetajad, õppejõud, teadurid, riigiametnikud, raamatukoguhoidjad ja infotöötajad, eri valdkondade spetsialistid.

Välisriikide saalid tegelevad tavapärase lugejateeninduse kõrval ürituste organiseerimisega, et tõsta eeskätt noore lugeja huvi rahvusraamatukogu, saksa keele ja kultuuriruumi vastu. 2013. a. tutvustati raamatukogu 39 õpilasgrupile (millele järgnes teematund) ja 20 korral tutvustati raamatukogu väiksemale grupile või väliskülalisele. Uus ja väga õnnestunud

projekt oli *Saksa kevade* raames toimunud raamatukoguralli (infootsing Saksamaa kohta), millesse olid kaasatud kõik rahvusraamatukogu saalid.

Raamatukogule esitatud päringute arv vähenes 852 võrra, olles 28 564 (2012. a 29 416). Samas on näha elektrooniliselt esitatud päringute arvu tõusu: 2012. a oli 2 787 päringut, 2013. a aga 2 942.

Uuendusena saadeti 2013. a aprillist raamatukogudevahelise laenutuse raames raamatukogudele ainult digikoopiaid. Kuni 500 koopiat tehakse raamatukogudele tasuta. 2013. a tehti 424 koopiat. Raamatukogude tellimustest oli koopiatega ca 10%.

Digiteerimine tellimuste alusel

2013. a oli digiteerimise seisukohalt edukas. Kasvasid digiteeritava aineainestiku mahud ja tellimuste arvud. Kuigi sellel aastal ei osaletud üheski pikaajalises digiteerimisprojekti, tuli SA Kultuurilehe, Tallinna Linnaarhiivi ja Eesti Meremuuseumi poolt suuremahulisi tellimusi, mis muuhulgas aitasid teenida kavandatud digiteerimise omatulu. SA Kultuurilehe tellimuse alusel digiteeriti ja arhiveeriti DIGARis järgmised ajakirjad: *Eesti Looming* (1944–1946) – 486 lk; *Vikerkaar* (1986–2005) – 23 254 lk; *Kunst* (2000–2008) – 3 724 lk. Kokku 27 464 lk.

Jätkus töö Riigikogu istungite protokollide ja lisade digiteerimisega. 2013. a oli plaanis II Riigikogu I–X istungjärku (1923–1926) protokollide nr 1–348 ja protokollide lisade digiteerimine. Kokku digiteeriti ca 10 000 lk.

Suuremahulised tellimustööd olid veel 600 kaardi/plaani/joonise digiteerimine Tallinna Linnaarhiivile ja 212 kaardi digiteerimine Eesti Meremuuseumile. Lisaks täideti üle 130 tellimiskeskuse kaudu laekunud üksiktellimuse (ca 11 500 lk), 5. korruse tellimisletis tehti lugejatele digitaalkoopiaid ca 3 100 lk. Ka EOD tellimuste osas oli aasta töömahukas – 192 nimetust (ca 34 200 lk).

2013. a ühines RR esmakordselt EOD jõulukampaaniaga (15. november – 15. detsember): sellel ajavahemikul kehtis kõikidele nimetustele, sõltumata mahust tellimuse hind 10 eurot. See pakkumine tõi suurel hulgal tellimusi (65 nimetust). Kampaania üheks eesmärgiks oli saada juurde pikaajalisi kliente.

Valguskoopiaid tehti 2013. a lugejatele 120 195 ja RRI oma töötajatele 49 035. Tasuta koopiaid tehti veel Riigikogu Kantseleile (7 923), Õiguskantsleri Kantseleile (199), Presidendi Kantseleile (131), Justiitsministeeriumile ja Kaitsejõudude Peastaabile.

Otsinguportaal

Otsinguportaal on kasutajate hulgas jätkuvalt populaarne. 2012. a lõpus avatud uus otsikeskkond on hästi vastu võetud. Aruandeaastal kasvas otsingute arv 76 268 võrra, aasta lõpu seisuga oli otsinguid 243 184 (2012. a 166 916). Otsingute arvu kasvu põhjuseks on see, et kasutajad eelistavad informatsiooni otsimist ühe keskkonna kaudu.

Eesti artiklite andmebaas ISE

ELNET Konsortsiumi raamatukogudes valmivas Eesti artiklite andmebaasis *Index Scriptorum Estoniae* (ISE) haldas RR nelja ühiselt loodavat teemabaasi: (1) *Ühiskonnateadused*, (2) *Keel ja kirjandus*, (3) *Humanitaaria* ning (4) *Kunst, muusika, teater, film*.

Andmebaasis ISE on 2013. a lõpu seisuga 1 666 154 kirjet (2012. a 1 575 627), millest RRI loodud 77% ehk 1 284 336 kirjet (2012. a 76,9% ehk 1 211 495 kirjet). 2013. a avati RRI 217 väljaande sisu. RRI panus ISE andmebaasi oli 2013. a 74 861 artiklikirjet (uued, konverteeritud ja korrastatud): sisestati 36 880 ja konverteeriti 37 981 kirjet.

ISE kirjetele lisatakse alates 2013. a Eesti veebiarhiivi linke. Võimalusel lisavad RRI bibliograafid ka ajakirjadele DIGARI linke lehekülje täpsusega. Alates 1. novembrist 2013. a bibliografeerib sõjanduse temaatikat Kaitseväge Peastaabi raamatukogu.

Jätkus kirjete konverteerimine ProCite'i andmebaasidest. 2013. a konverteeriti andmebaasi *Reprod* ca 37 900 kirjet ja andmebaasi *Eesti õigusbibliograafia* 600 kirjet. Aasta lõpuks lõpetati ettevalmistustööd baasiga *Teater. Muusika. Kino (1982–1997)*, mille konverteerimine toimub 2014. a. Ka ettevalmistatud raamatukogundusalaste ning kunsti, muusika, filmi ja teatralaste ning õiguslaste artiklikirjete konverteerimine Eesti artiklite andmebaasi ISE toimub 2014. a.

Kuna eesmärgiks on analüütikaga seotud tarkvaraplatvormide vähendamine, tuleb leida optimaalne lahendus praegu veel ProCite's asuvate andmebaaside säilitamiseks. Kuni kirjete konverteerimise ja parandamise lõpuni säilivad paralleelselt ISE keskkonnaga ProCite'i andmebaasid ja ise.nlib.ee veebiversioon. 2013. a viidi läbi ProCite'i keskkonnas loodud RRI andmebaaside analüüs, mille käigus otsustati, mida on vaja säilitada ja mida konverteerida. 2013. a jätkus koostöö Läänemaa, Valga ja Pärnu keskraamatukogudes koostatavatele ProCite'i kodulooandmebaasidele veebiväljundi pakkumisel.

E-kataloog ESTER

2013. a septembris rahaldas EV Haridus- ja Teadusministeerium ELNET Konsortsiumi rahastamistaotluse Tallinna ja Tartu elektronkataloogide liitmiseks ning üleminekuks uuele tarkvarale 2014. a. Algasid ettevalmistustööd andmebaaside liitmiseks.

2013. a algusest kehtib e-kataloogis ESTER uus töökorraldus, kus kõik vabalt kättesaadavate e-ressursside ja Eesti mäluasutuste digikogude e-väljaanded tehakse kättesaadavaks kõikide raamatukogude alambaasides. See annab ka neile kataloogi kasutajaile, kes on oma otsinguid piiranud kindla raamatukogu koguga, võimaluse leida teavet väljaannete kohta, mis on küll kättesaadavad mõnes kindla raamatukogu digikogus, ent millele pole kehtestatud kasutuspiiranguid.

2013. a jätkus venekeelsete raamatute konverteerimine peakataloogi järgi tähestiku alusel koos lühikirjete täiendamisega. 2013. a sisestati 29 500 nimetust ja 30 000 eksemplarikirjet.

RRi andmebaasid

Eesti rahvusbibliograafia andmebaasis ERB (erb.nlib.ee) on 299 016 teaviku andmed. 2013. a täienes andmebaas 11 063 teaviku andmetega. Esmakordselt registreeriti 6 037 raamatut (sh aruandeaastal ilmunud 3 124 nimetust), 517 perioodilist väljaannet (sh 2013. a ilmunud 115 nimetust), 640 auvist (sh 2013. a ilmunud 226 nimetust), 521 nooti (sh 2013. a ilmunud 134 nimetust) ja 58 kaarditeavikut, mis olid kõik 2013. a ilmunud.

ERBi beetaversioon on olnud laiemale avalikkusele kättesaadav peaaegu kaks aastat. 2013. a tegevuskava nägi ette ülemineku beetaversioonilt täisversioonile. Eesmärk jäi mitmesuguste organisatsiooniliste muudatuste tõttu saavutamata. Seetõttu jätkub arendustegevus ettevalmistatud eesmärgi täitmiseks 2014. a.

ERBi andmebaasi tutvustati kahel üritusel: Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kongressil *Vali raamatukogu* ning kirjastajate ümarlual RRis.

2013. a ilmus kaks viimast osa neljaköitelise retrospektiivse rahvusbibliograafia väljaandest *Eestikeelne raamat 1918–1940*: jõudis lõpule mitu aastat väldanud nimestiku koostamise ja toimetamise protsess, millega oli seotud kolm raamatukogu ja üle 20 inimese.

Koos viimaste köidete ilmumisega korraldati RRis 23. oktoobril – Eesti raamatu päeval – väljaande esitus ja seminar pealkirjaga *Eesti raamat kahe sõja vahel – 1918–1940*. Jätkus koostöö Eesti Kirjandusmuuseumiga.

Andmebaas *Digitaalsed Eesti Ajalehed*

2013. a oli eesmärgiks sobivate töövoogude planeerimine, tulevase töökorralduse välja töötamine, projekti maksumuse ja ulatuse hindamine. Juhtprojekt algas augustis 2012 ja katsetamine lõppes 2013. a I kvartalis otsusega soetada RRI ajalehtede töötlustarkvara ja kasutajaliides ning lõpetada 2013. a ajalehtede bibliografeerimine Eesti artiklite andmebaasi ISE, asendades selle uue ajalehtede andmebaasiga *Digitaalsed Eesti Ajalehed*.

Aruandlusperioodi lõpuks oli seatud eesmärk saavutatud. Riigihangete tulemusena on olemas ajalehtede töötlustarkvara docWorks firmalt Content Conversion Specialists ja kasutajaliidese tarkvara Veridian ettevõttelt DL Consulting. Töövood on käivitatud, töötajad koolitatud ja 2014. a-st toimub ajalehtede sisu töötlemine juba uute meetoditega. Jätkuvad kasutajakeskkonna arendamisega seotud tegevused ning läbirääkimised nii partnerite kui ka väljaandjatega.

Digitaalarhiiv DIGAR

Digitaalarhiivi jõudsid 2013. a esimesed helifailid. Kui DIGARisse on failid üles pandud, siis saavad nad peagi ka kirjeldatud ja lugejatele kättesaadavaks tehtud.

2.3. Kogude säilitamine

Teavikute mikrofilmimine ja digiteerimine

Teavikute digiteerimine kogude säilitamise eesmärgil toimub RRis eelkõige teavikute reprodutseerimiskava alusel. 2013. a digiteeriti 261 arhiivkogust saabunud ainuexemplari nimetustest (ca 13 900 lk). Siia hulka kuuluvad ka konserveeritud rahvusteaviku trükised, sh rabeledal paberil, (73 nimetust) ja tellimustööna digiteeritud ainuexemplaride nimetused (14 nimetust). Digiteeritud ainuexemplaride nimetuste arvu kasvu 2013. a saab põhjendada üksikeksemplaride väikese lehekülgede arvuga ning osaliselt ka raamatuskannerite töö optimeerimisega. Tuhmunud tekste sisaldavate 59 väljaande nimetuse digiteerimine lükkus edasi 2014. aastasse.

Aasta alguses mikrofilmiti peale 1940. a ilmunud Eesti ajalehest 23 nimetust (48 110 lk). Alates aprillist suunati mikrofilmimisele määratud nimetused digiteerimisele skanneriga Zeutschel OK300 Hybrid Color. Töö jätkub 2014. a: digiteerida on veel 117 nimetust.

2013. a digiteeriti 28 nimetust (ca 15 900 lk) kuni 1941. a Eestis ilmunud ajakirjadest. Neist 18 nimetust oli majandus-, kaubandus- ja tööstusajakirjade nimestikust ja 10 oli ühiskondlik-poliitiliste ajakirjade nimestikust. Kõik nimetused ei ole veel arhiveeritud digitaalarhiivis DIGAR, see töö jätkub 2014. a.

Kõrvuti trükisõna digiteerimisega tegeletakse helisalvestiste digiteerimisega. Aruandeaasta lõpuks on digiteeritud 1 030 helikassetti. Esialgsest projektist on saanud jooksev töövoog. Viimaste aastate aktiivsema järelkomplekteerimise tulemusena on hangitud mitmeid vanemaid šellakplaate, 1970.–1980. aastate helikassette ja väliseestlaste välja antud vinüülplaate. Järgmisel aastal on vaja puhastada 250 helisalvestist.

2013. a jooksul telliti EOD tellimissüsteemi kaudu 228 e-raamatut, neist 18 tellimust tühistati eri põhjustel (raamat oli varem digiteeritud, hind ei olnud tellijale sobiv jms). 15. novembrist 15. detsembrini sai EOD e-raamatuid tellida hinnaga 10 eurot. Kampaaniast võtsid osa kõik EOD võrgustiku raamatukogud. Rahvusraamatukogust telliti sellel ajavahemikul soodushinnaga 65 e-raamatut.

Inventuurid

Kogude inventuure jätkati vastavalt 2005. a kinnitatud ja 2010. a korrigeeritud ajakavale. Alustati noodiväljaannete põhikogu inventuuriga, lõpetati graafikateavikute põhikogu inventuur. Kuna varem ei ole graafikateavikute põhikogu (loodud 1962. a) inventuure toimunud, siis tuvastati 50 aasta vältel toimunud kadumised. Kadunud on 187 väljaannet, mille enamiku moodustavad nõukogude perioodil ilmunud venekeelsed raamatud (näituste kataloogid). Viidi läbi ja lõpetati plaanikohased lugemissaalide raamatute inventuurid. Vastavalt uuele ajakavale tehakse alates 2014. a-st avakogude inventuure igal aastal.

2.4. Parlamendiraamatukogu

Kõige olulisemaks partneriks parlamenditeeninduses on Riigikogu Kantselei. Koostööd tehakse nii väljaannete koostamisel, näituste korraldamisel kui ka päringute lahendamisel.

Lepingulised suhted on Justiits- ja Sotsiaalministeeriumiga, Õiguskantsleri Kantsleil, Kaitseväe Peastaabi ning Presidendi Kantsleilga.

Rahvusvahelisel tasandil tuleb esile tõsta infovahetust teiste parlamendiraamatukogudega ja vastastikust abi päringute lahendamisel (2013. a eriti Läti ja Soome parlamendiraamatukogude abi), osalemist Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -institutsioonide Liidu (IFLA) parlamendiraamatukogude ja uurimisteenistuste seksiooni ning Rahvusvahelise Õigusraamatukogude Assotsiatsiooni (IALL) töös.

Aastate jooksul on välja kujunenud tihedad sidemed Kaitseväe Peastaabi, Õiguskantsleri Kantsleil, Presidendi Kantsleil ja Eesti Panga raamatukogudega. Ministeeriumidest on aktiivsemad teenusekasutajad Justiitsministeerium, Sotsiaalministeerium, mõningal määral ka Välisministeerium. Koostöös Välisministeeriumiga saab RR ka tasuta OECD väljaandeid.

Suure osa sisulisi teemapäringuid esitas Riigikogu Kantsleil õigus- ja analüüsiosakond, päringuid tuli ka Riigikogu liikmetelt ning fraktsioonide nõunikelt. Väga aktiivne oli Presidendi Kantsleil alluvuses olev President Rüütli Büroo, kes esitas aasta jooksul 15 temaatilist päringut.

Endiselt on lepingupartneritel huvi nii *Summaria Iuridica* kui ka *Summaria Socialia* artiklite vastu. 2013. a lisandusid püsitellijate hulka Politsei- ja Piirivalveamet ning Tervise Arengu Instituut.

Vähenenud on Eesti Panga pöördumiste arv. Samas on suurenenud trükiste laenus Kaitseväe Peastaabile ja Presidendi Kantsleil. Jätkus meediamonitooringute koostamine advokaadibüroole Sorainen (14 päringut).

Presidendi Kantsleil jätkab RR info- ja bibliograafiateenuste pakkumist vastavalt 2000. a sõlmitud lepingule. Vastavalt koostöölepingule koostatakse Vabariigi Presidendi bibliograafiat.

Koostöö Riigikogu Kantsleilga

Koostöö jätkus plaanipäraselt. RR koostab Riigikogu tutvustavaid, Riigikogu liikmete tegevusi kajastavaid ja Riigikogu tööd toetavaid väljaandeid. Jätkus Riigikogu liikmete veebilehe ajakirjandusrubriigi täitmine.

Jätkus parlamendi lugemissaali kodulehe täiendamine. E-keskkond võimaldab juurdepääsu andmebaasidele ning e-publikatsioonidele, nii RRis koostatud elektroonilistele väljaannetele kui ka e-raamatute kataloogidele. 2014. a valmib Riigikogu uus veebileht, seoses sellega vaadati üle RRI pakutavad teenused ja teabeallikad.

Mõnede RRI sisevõrgus kättesaadavate litsentsandmebaaside kasutamine on Riigikogu arvutivõrgus probleemne. Ligipääsu võimaldamine neile parlamendi lugemisaalist kergendaks parlamendiliikmete ja Riigikogu Kantselei töötajate teenindamist, seda eriti RRI kollektiivpuhkuse ajal.

RR lõi kaasa Riigikogu avatud uste päevade korraldamisel, mille raames korraldati ekskursioone ja tutvustati parlamendiraamatukogu tööd. Samuti korraldati ekskursioone parlamendi lugemissaali RRI lahtiste uste päevade ajal.

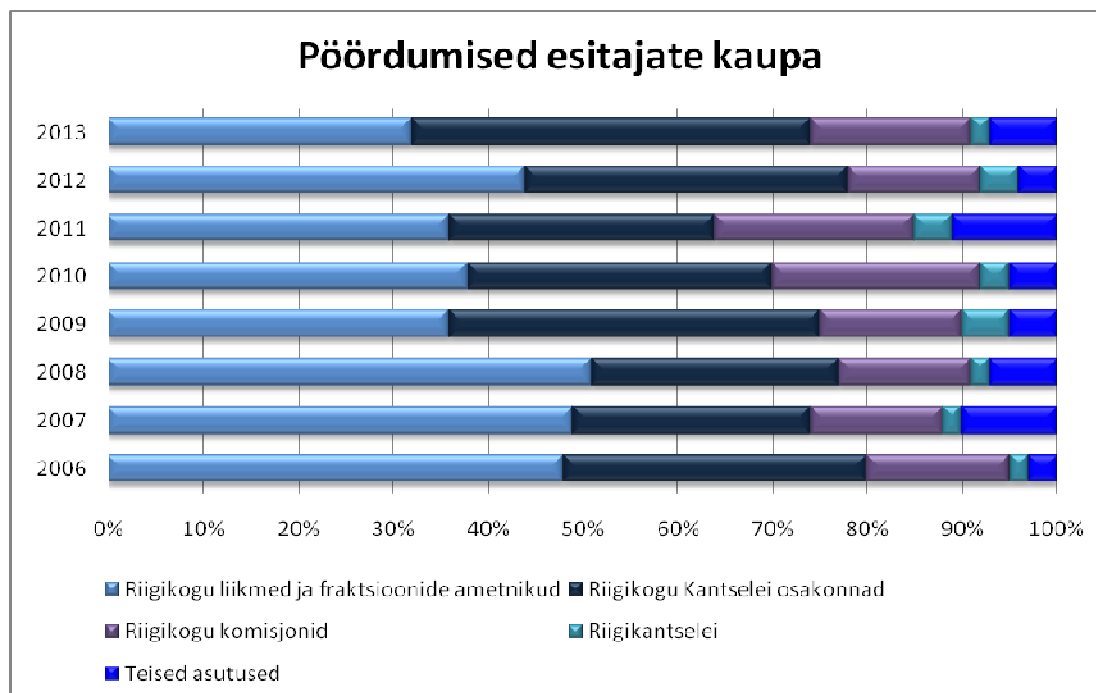
Uute teavikute hankimise ettepanekud tulid peamiselt Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonnalt ning põhiseadus- ja väliskomisjonilt.

Kogud ja infoteenindus

Parlamendi lugemissaali avariilitel on 8 268 raamatut ja jätkväljaannet. 2013. a deponeeriti 354 uut raamatut. Lisaks täiendavad riuleid e-raamatuid tutvustavad vahekaardid. Võõrkeelsete ajalehtede ja ajakirjade arv on lugemissaalis jäänud samaks. Raha kokkuhoiu tõttu vähendati Eesti ajalehtede ja ajakirjade arvu.

RVLi vahendusel on raamatuid tellitud 22 korral, peamiselt kaitse- ja julgeolekupoliitika teemadel.

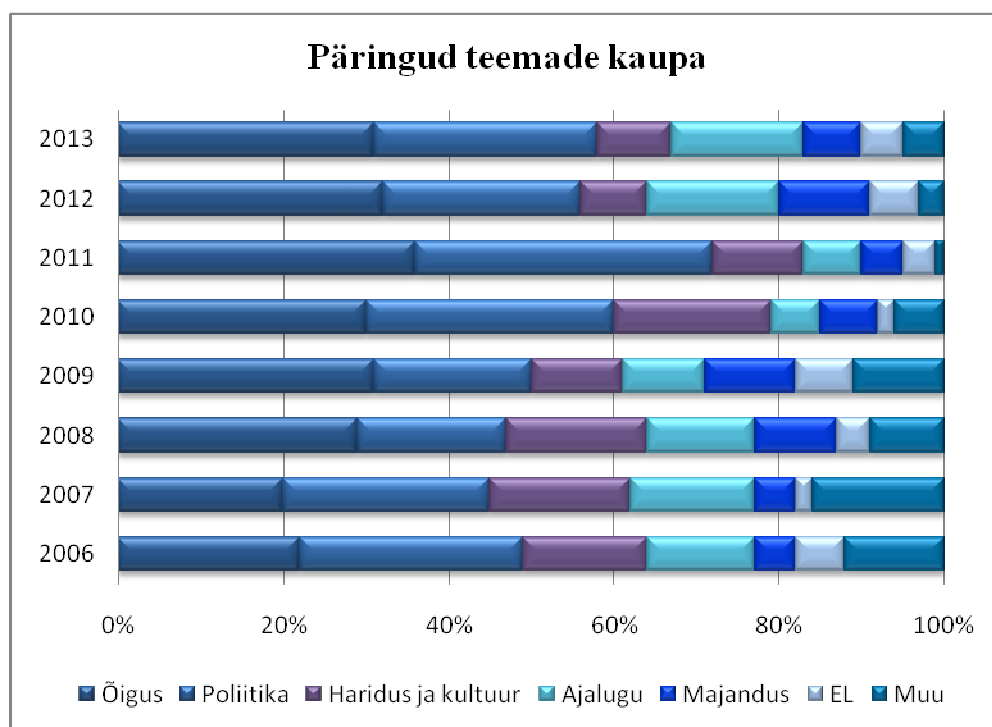
101 parlamendiliikmest külastas või kasutas raamatukogu teenuseid 75 rahvasaadikut, Riigikogu Kantselei ametnikest ligi kolmveerand. Külastuste arv püsis 2013. a stabiilsena: Riigikogu istungite nädalal on külastajaid 20–30 päevas, istungivabal nädalal 15–20 päevas. Päringute arv on püsinud stabiilselt 2 000 piirimail.

Joonis 4. Päringute jagunemine esitajate kaupa

Riigikogu liikmed ja fraktsioonid ning Riigikogu Kantselei osakonnad esitasid päringuid peaaegu võrdse aktiivsusega. Osakondadest oli kõige aktiivsem päringute esitaja õigus- ja analüüsisiosakond, aktiivsed olid avalike suhete osakond ning Riigikogu arhiiv.

Komisjonidest esitasid 2013. aastal kõige enam päringuid rahanduskomisjon, ELAK ning väliskomisjon. Lisaks esitasid päringuid ka teised asutused: Julgestuspolitsei, Eesti Inimõiguste Instituut, Eesti Pank, Riigikontroll ja Tehnilise Järelevalve Amet.

Joonis 5. Päringud teemade kaupa

Õigus- ja poliitikaalaste päringute hulk on läbi aastate olnud suurem kui teistes valdkondades. Õigusalased päringud olid 2013. a väga mahukad ja spetsiifilised. Oli palju parlamendiõigust käsitlevaid päringuid. Õigusalaste päringute puhul sooviti enim võrdlust teiste riikide seadusandlusega, teaduslikke artikleid antud teemal või võrdlevaid uuringuid. Poliitikaalastest päringutest pakkusid huvi just päevakajalised teemad. Ajalooalaste päringute maht on samuti kasvanud. Enim pakkus huvi Riigikogu ajalugu ja sellega seonduv.

Valikteadistusena tehti riigikaitsekomisjonile koopiaid maakonnalehtede riigikaitseteemalistest artiklitest. Püsipäringuna tehti õigus- ja analüüsisosakonnale koopiaid äsja saabunud õigusajakirjade sisukordadest ning hiljem ka koopiaid huvipakkuvatest artiklitest. Püsipäringuna monitooriti ka ministriumide ja uurimisasutuste kodulehekülgi,

leidmaks ja tutvustamiseks Eesti poliitika, majanduse jt aktuaalsetel teemadel avaldatud uusi teadusuuringuid.

Kirjastustegevus

2013. a tippväljaandeks koostöös Riigikogu Kantseleiga kujunes *Eesti NSV / Eesti Vabariigi Ülemnõukogu XII koosseis, 29.03.1990–29.09.1992. Statistikat ja ülevaateid*. Mahukas väljaanne (288 lk) ilmus taasiseseisvumispäevaks, 20. augustiks. Väljaande esitlus toimus Viru Keskuse raamatukaupluses, *Riigikogu Toimetiste* 28. numbris ilmus kaks väljaande tutvustust.

Koostati *Riigikogu aastaraamat 2012/2013* (80 lk), mis ilmus detsembri alguses. Aastaraamat sisaldab nii Riigikogu Kantseleilt saadud materjale kui ka väljaannete töörühma koostatud ülevaateid.

Riigikogu voldikuid anti välja kahel korral, veebruaris ja septembris. Septembri voldik ilmus oluliste sisuliste muudatustega. Novembri seisuga valminud voldik jäi välja andmata Riigikogu koosseisus toimunud uute muudatuste tõttu ning ilmub koos parandustega loodetavasti 2014. a alguses.

Riigikogu Toimetiste (nr 27 ja 28) rubriigis *Kirjandus ja andmebaasid* ilmus kokku 6 kaastööd, neist 5 RRI töötajailt. Selle rubriigi sisustamise ja seal ilmuvate kirjatööde toimetamise eest vastutas Rita Hillermaa, kes on väljaande toimetuskolleegiumi liige.

Septembris algas 2014. aastal ilmuva juubelikogumiku *Riigikogu Kantselei 1918–2013* arutelu. Esialgse kava kohaselt on väljaannete töörühm abiks ca 300-leheküljelise kogumiku toimetamisel.

Väljaanded

TRÜKIVÄLJAANDED

Eesti NSV / Eesti Vabariigi Ülemnõukogu XII koosseis, 29.03.1990–29.09.1992. Statistikat ja ülevaateid / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu; peatoimetaja Aaro Mõttus; koostajad Gerli Eero, Rita Hillermaa, Lii Suurpalu, Piret Viljamaa jt. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. – 288 lk.

Riigikogu aastaraamat 2012/2013 / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu; peatoimetaja Illi-Malle Ong; koostanud ja toimetanud Rita Hillermaa, Piret Viljamaa, Aivar Jarne. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2013. – 80 lk. : ill.

XII Riigikogu : [voldik] / koostanud Eesti Rahvusraamatukogu. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2012. – Seisuga veebruar ja september. – Ilmus eesti, inglise, saksa ja vene k.

VÕRGUVÄLJAANDED

Bibliographia iuridica Estonica = Eesti õigusbibliograafia = Legal literature of Estonia = Estnische Rechtsbibliographie, 2012 [Võrguteavik] / koostanud Maia Ruttu; toim. Katrin Ordlik. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. – 147 lk. ISSN 1736-8308
<http://www.nlib.ee/valjaannebie>

Summaria Socialia [Võrguteavik] : valik ülevaateid välisajakirjanduses ilmunud artiklitest / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Mai Vöörmann ja Tiina Tammiksalu, toimetanud Piret Viljamaa. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. Ilmub 5 korda aastas. ISSN 1736-0390 <http://www.nlib.ee/summaria-socialia/>

Summaria Iuridica [Võrguteavik] : valik ülevaateid välisajakirjanduses ilmunud artiklitest. Uued raamatud Eesti Rahvusraamatukogus / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Tiia Melts, toimetanud Gerli Eero. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. Ilmub 5 korda aastas. ISSN 1736-0404 <http://www.nlib.ee/summaria-iuridica/>

Riigikogu liikmete kirjutised [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Gerli Eero. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. Täiendatakse kord kuus. ISSN 1736-034X
<http://www.nlib.ee/riigikogu-liikmete-kirjutised/>

Nädal meedias : Riigikogu liikmete, ministrite ja Euroopa Parlamendi saadikute kirjutised [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. Ilmub kord nädalas.
<http://www.nlib.ee/politoloogia-3/index.php?id=18355>

Uued raamatud – sotsioloogia, majandus, poliitika [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. – Nr. 1-10. ISSN 1736-0382
<http://www.nlib.ee/uued-sots-maj-pol/>

Uued õigusraamatud Eesti Rahvusraamatukogus [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. – Nr. 1-10. ISSN 1736-0382
<http://www.nlib.ee/uued-oigusraamatud/>

Uued raamatud: rahvusvahelised organisatsioonid [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013. – Nr. 1-4.
<http://www.nlib.ee/uued-raamatud-rvo/>

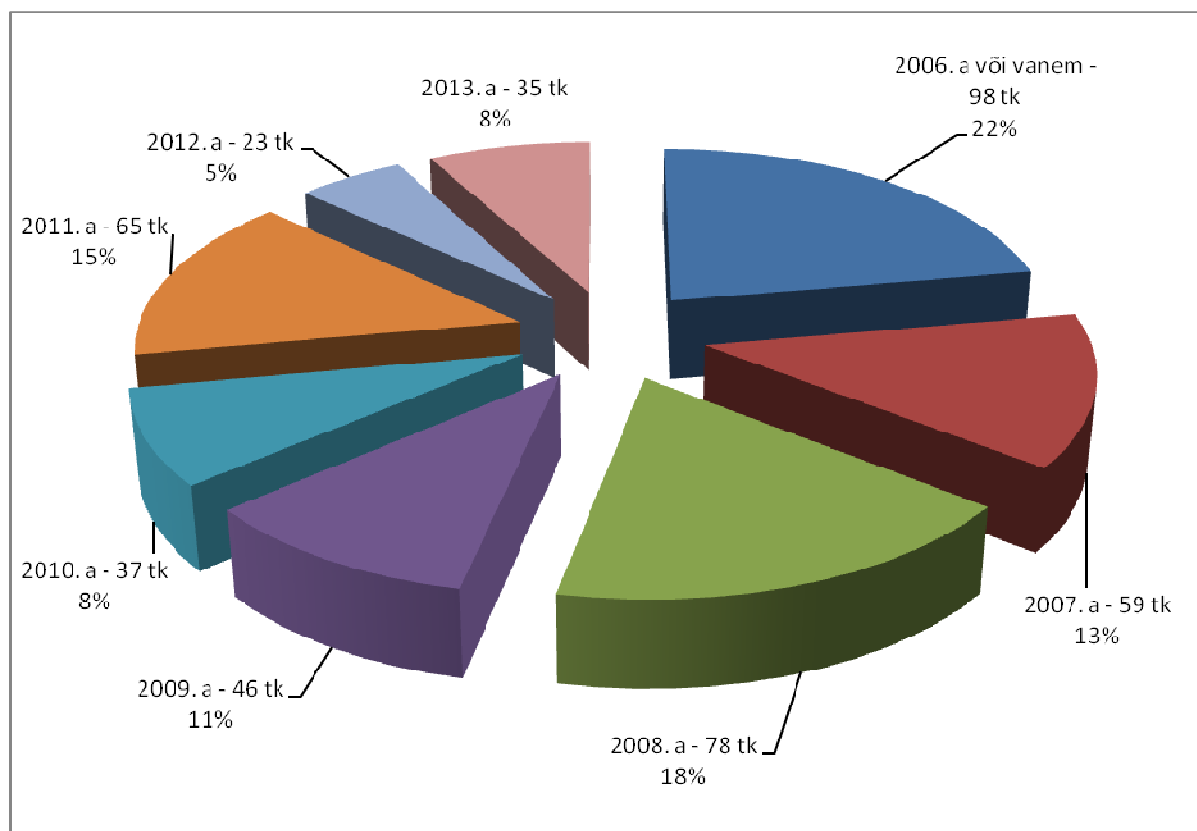
Rahvusraamatukogust võrsunud parlamendiliikmed [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2013.
<http://www.nlib.ee/politoloogia-3/index.php?id=21769>

2.5. Infotehnoloogia

IKT taristu

2013. a soetati 2 uut serverit: neist üks seati üles digitaalsete ajalehtede uue keskkonna DEA-Veridian kasutuselevõtuks, teine on mõeldud veebiarhiveerimise mahu suurendamiseks.

Paranes olukord töötajate arvutitega: aasta jooksul seadistati, testiti ja anti töötajatele kasutamiseks 146 lauaarvutit (nendest 65 olid uued arvutid). Lisaks remonditi 25 lauaarvutit ja lugejaterminali. Üle poole RRis kasutusel olevaist arvutitest – lauaarvutitest ja terminalidest – olid 2013. a lõpu seisuga enam kui 5 aastat vanad (vt joonis 6).

Joonis 6. RRI arvutipargi koostis vanuse (väljalaskeaasta) järgi

Digitaalsete ajalehtede failide töötlemiseks kasutusele võetud tarkvara docWorks töövoogude paremaks organiseerimiseks sisustati 2 tööruumi 8 arvutiga, mille juurde soetati 8 monitori. Olukord printeritega on RRis rahuldav. Samas on ligi pool neist olnud kasutusel rohkem kui 6 aastat: suurenenud on printerite remondivajadus. Teistest arvutiseadmetest on 2013. a

soetatud 2 sülearvutit, 1 tahvelarvuti, 1 projektor auditooriumi jaoks, 21 eri tüüpi võrguseadmeid, 1 skanner ja 1 veebikaamera. Kevadel 2013 hangiti ning seadistati uus veebiarhiivi server, mis võimaldas kasutusele võtta veebiarhiveerimise haldamise tarkvara NetarchiveSuite'i uuema versiooni (4.2.0). Senine server on kasutuses juurdepääsu pakkumise ning testarhiveerimisega seotud ülesannete täitmiseks. Andmeedastuse kiirendamiseks RRI arvutivõrgus jätkusid *switch*'ide välja vahetamine kiiremate seadmete vastu, kaabeldustööd ja võrgusõlmede/madalpinge kappide renoveerimine ning ümberehitus. 2013. a jätkus töö RRI WiFi võrgu arendamisel haruldaste raamatute lugemissaalis, fuajees, IV korruse koridoris ja V korruse lugemissaalides. Alustati koostööd uute lugejaterminalide lahenduse projektiga, mis peaks parandama RRI terminalide kasutamise kultuuri ning aitama tänapäevaste süsteemide kasutamisel. Töö jätkub 2014. a.

Lugejate sisselogimise lihtsustamiseks RRI infosüsteemidesse telliti uus tarkvaralahendus, mis võimaldab lugejal logimist raamatukogu süsteemidesse vabalt valitud kasutajatunnuse ja parooliga või ID-kaardi/Mobiil-IDga. Tarkvararakendus võeti vastu ja testiti 2013. a lõpus. Kasutusele võetakse see 2014. aastal. RRI infosüsteemide kasutajate paremaks ja operatiivsemaks teenindamiseks loodi veebis abikeskkond, mille jaoks toimus HelpDeski tarkvara valimine ning juurutamine, konfigureerimine, funktsionaalsuse testimine, kasutajakontode loomine ja teksti tõlkimine eesti keelde.

Väikesemahulised arendustööd 2013. a:

- Eesti rahvusbibliograafia perioodika väljaande programmi redigeerimine
- Fotoarhiivi tarkvara ResourceSpace juurutamine ja kasutajakoolitus
- SEO programmi Säilik serveri väljavahetamine, tarkvara installeerimine ja tööks vajaliku keskkonna loomine
- DIGARile konverteerite pilve loomine (mitme serveri vahel koormuse jagamine), nende testimine ning kasutuselevõtt
- Monitooringufirmadele ajalehtede jt trükiväljaannete failide kättesaadavaks tegemiseks dubleeritud FTP ning kasutajaprofiilide loomine

Digitaalarhiivi DIGAR tarkvara arendamine

2013. a võeti kasutusse uus digitaalarhiivi kasutajaliides (<http://www.digar.ee/arhiiv>), mis on eelkõige mõeldud kasutamiseks nutiseadmetega ning on seotud ka sotsiaalvõrgustikega. Kuna uus liides ei võimalda veel teoste täiemahulist sirvimist (vaaturi arendus on plaanis 2014. a)

ja ei paku kasutajatele veel samaväärset teenust varasemaga (<http://digar.nlib.ee>), hoitakse paralleelselt käigus mõlemat kasutajaliidest. Digitaalarhiivi tekstilised materjalid on uues kasutajakeskkonnas kättesaadavad ka Google'i otsingule, mis parandab ainese leitavust digitaalarhiivist veebi tavaotsingu kasutamisel. 2014. a on kavas lisada digitaalarhiivi avalehele täiendavat informatsiooni isikuandmete ja autorikaitse kohta, vältimaks avaldatud ainesega seonduvaid väärarusaamu. 2013. a jätkus digitaalarhiivi tarkvara töökindluse suurendamine ja töövõimsuse suurendamine koostöös arenduspartner AS Dateliga. 2013. a valmistati ette kirjastajatele mõeldud iseteenindusportaali lähteülesanne, mille arendamine algab 2014. a. Iseteenindusportaal liidestub DIGARi operaatoriliidese ja samas osaliselt ka asendab seda. Iseteenindusportaal toetab sundeksemplari seaduse muudatusi, millega RR saab vastutavaks trükiste sundeksemplari digitaalkoopiate vastuvõtmise ja säilitamise eest.

Veebiarhiivi arendamine

2013. a ülesandeks oli veebiarhiivi ettevalmistamine üldsusele avamiseks. See ülesanne hõlmas kasutajaliidese väljatöötamist, kasutusstatistika süsteemi rakendamist ja veebiarhiivi senise veebisaidi ümberpaigutamist RRI veebisaidi platvormile. Eesti Veebiarhiiv avati üldsusele kasutamiseks 27. novembril ning selle kasutajaliides asub aadressil <http://veebiarhiiv.digar.ee/>. Veebiarhiivi avamisest aasta lõpuni – s.o 35 päeva jooksul – külastati veebiarhiivi 1 084 korda (878 külastajat) ehk keskmiselt 31 külastust päevas. Iga külastuse ajal vaadati keskmiselt 4,25 lehekülge ning geograafiliselt tuvastatud külastusi oli 38 riigist. Detsembris tehti esimene katsetus Eesti veebisaitide suuremahulise arhiveerimisega, mis andis väärtuslikku teavet sarnaste tööde edaspidiseks seadistamiseks.

DEA arendamine

2013. a alustati lühiajaliselt ilmunud perioodiliste väljaannete lisamisega DEAsse. Teostati ettevalmistustööd DEA 300 000 lehekülje kohandamiseks projekti *Europeana Newspapers* tehnilistest nõuetest lähtuvalt. Ettevalmistustööd hõlmasid DEA failide lõikamist, kärpimist ja täiendavat pilditöötlust. Ettevalmistatud lehekülgedel kasutatakse tärgituvastust ja need segmenteeritakse artikliteks 2014. a projekti *Europeana Newspapers* raames.

3. VÕTMEVALDKOND II. TEENUSED VÕRGULE

3.1. Arendustegevus

Projekt *Europeana Newspapers*

RR osaleb projektis *Europeana Newspapers (Euroopa ajalehed)*, mille raames tehakse Europeana vahendusel kättesaadavaks ligi 18 miljonit lehekülge eri riikides ja eri keeltes ilmunud ajalehti. RRI 2013. a põhitegevuseks oli 600 000-leheküljelise ainestu väljavalimine, töötluks ettevalmistamine ja esmane töötlu. Algas vanema perioodi ajalehtede artiklipõhine segmenteerimine ja ettevalmistav tegevus segmenteeritu esitamiseks tulevases ajalehtede portaalis. Europeanasse integreeritava spetsiaalse ajalehtede veebiliidese kaudu saab kasutaja võimaluse lehitseda ajalehti nii kalendripõhiselt kui ka otsida ajalehetekstidest sõna ja fraasi järgi (s.o tegevus, mida RRI andmebaas dea.nlib.ee ei võimalda vanema perioodika osas). Projekti põhitegevus hõlmas 2013. a ajalehtede digiteerimisega kaasnevate töödena tärgituvastust (OCR) ning lehekülgede segmenteerimist artikliteks (OLR).

Projekt EOD

Rahvusraamatukogu juhib projekti *e-Books on Demand (EOD)* turunduse ja levitamise tööpaketti, mille hulka kuulub projekti 18 partnerilt andmete kogumine, töötlemine ja aruande koostamine. EOD võrgustikus osalemine on täiendav võimalus tutvustada rahvusvaheliselt RRI kogusid, tõsta nende kasutusaktiivsust ja digiteerimistellimuste hulka. RR osaleb EOD Konsortsiumi ühisotsingus (<http://search.books2ebooks.eu>), mille tulemusel on nii digiteerimiseks pakutavad kui ka digitaalselt kättesaadavad teosed nähtavamad laiemale hulgale huvilistele üle Euroopa ja tänu millele kasvas RRI digiteerimistellimuste maht 2013. a oluliselt. RRI EOD e-raamatud on kaasatud EOD Twitteri uudisvoogu ning neid on tutvustatud EOD Facebooki lehel ja Vikipeedias. Kogu EOD Konsortsiumi kommunikatsioonijuhtimine oli 2013. aastal jätkuvalt RRI ülesanne. 2013. aastasse jäi projekti ja Eesti raamatukogude jaoks oluline EOD konverents autoriõiguste teemal Tartus (juuni 2013) ja EOD konverents digitaalraamatukogudest Prahast (oktoober 2013). Oluliseks tähtsuseks projekti arengus oli EOD teenusele osutatud Ameerika raamatukoguhoidjate ühenduse auhinna saamine juulis 2013 (*Presidential Citation for Innovative International Library Projects*).

Integreeritud raamatukogusüsteem INNOPAC/MILLENNIUM. Koostöö ELNET Konsortsiumiga

Olulisteks tegevusteks infosüsteemis olid ettevalmistused Tallinna ja Tartu iseseisvate osade liitmiseks ning üleminekuks 2014. aastal tarkvara uuele versioonile Sierra.

2013. a oktoobris lihtsustati Minu ESTERisse sisselogimist. Nüüd on lugejal vaja sisestada ainult kasutajatunnus ja salasõna, kusjuures esimest korda kehtestati salasõnale ka nõuded pikkuse ning sisalduvate tähtede/numbrite osas. 2013. a võeti vastu otsus kasutajate registreerimise ja autentimise süsteemi loomiseks 2014. a paralleelselt üleminekuga Sierrale. See süsteem annab võimaluse end ise soovitud raamatukogu kasutajaks registreerida ja nii registreerimisel kui ka hiljem autentimisel lisaks senistele võimalustele ka ID-kaarti ning mobiil-ID-d kasutada.

2013. a algul võeti teavikute inventuuri tegemiseks esmakordselt kasutusele spetsiaalne tarkvara.

Projekt Eesti e-varamu ja kogude säilitamine

RR osaleb selles projektis eelkõige teadusasutustele parema juurdepääsu korraldamiseks digitaalarhiivis DIGAR olevatele digitaalsetele failidele. Projekti rahastatakse SA Archimedese kaudu. Aruandeaastal toimus digitaalarhiivi DIGAR tarkvara osaline edasiarendamine vastavalt arendaja AS Dateliga sõlmitud raamlepingule *Digitaalarhiivi DIGAR tarkvara arendamine ja tugiteenuste osutamine*. Toimus digitaalarhiivi DIGAR operaatoriliidese tarkvara funktsionaalsuse parendamine digiteerimise käigus loodavate eelobjektide salvestamiseks arhiivi. Samuti viidi läbi tarkvara arendustööd digitaalarhiivi DIGAR autentimissüsteemi täiustamiseks ja parendamiseks: korraldati hange, sõlmiti leping hanke võitjaga OÜ Mindworks Industries ning detsembri lõpus võeti vastu uuendatud tarkvaraversioon.

Autoriõigus

RR edendab aktiivselt autoriõiguse alase teabe levitamist ja kogemuste vahetamist. Selleks jätkati aktiivselt koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide EIFL (Electronic Information for Libraries) ja CENL (The Conference of European National Librarians) autoriõiguse võrgustikega. 2013. a tegeleti digiteerimisprojektidesse puutuvalt õiguste omajate leidmisega, hangiti RRI väljaannete jaoks kasutuslitsentse, vastati päringutele ja täiendati RRI kodulehe autoriõiguse rubriiki.

RR osales edukalt EIFLi autoriõiguse projektikonkursil (raamatukogudele mõeldud voorus). RRI projekti eesmärgiks oli esitada raamatukogude ettepanekud uue autoriõiguse seaduse tarbeks ja korraldada seminare, selgitamaks välja raamatukogude murekohad. Projekti lõpupüüetuseks oli osalejaterohke seminar *Sõnakunst ja e-vabadus – autorikaitsest*

vabakasutuse ni. RR osaleb ühe huvigrupina orbeoste direktiivi regulatsiooni väljatöötamise protsessis Justiitsministeeriumi juures.

Raamatukogude statistika

2013. a esitasid 2012. a kohta aruande 50 teadus- ja erialaraamatukogu, 559 rahvaraamatukogu ja 377 kooliraamatukogu. Linna- ja maakonnaraamatukogude aruannete põhjal analüüsiti rahvaraamatukogude tegevusi ja koostati kokkuvõte. Statistika on toodud RRI kodulehel. Maakondade keskraamatukogudele valmistati ette analüütilised tabelid töödeldud andmetega, viidi läbi koolitused statistika koostamiseks e-kogude ja e-teenuste kohta. 2013. a toimus koostöö Eesti Konjunktuuriinstituudiga, kes viis läbi jätkuuringu *Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus 2013*.

Raamatukogude uuringud

2013. a algul valmis lugejauuringu aruanne *Teenusekvaliteet Eesti Rahvusraamatukogus: 3.–15. oktoober 2011*. Koostati ülevaated (1) kasutajate rahulolust e-teenustega ning (2) komplekteerimisvaldkondade kasutamisest ja rahulolust. Detsembris 2013 viidi läbi küsitlus *Milline peaks olema e-rahvusraamatukogu?*, et välja selgitada, fikseerida ja analüüsida RRI töötajate arvamused antud teemal. Valimisse kuulus 55 RRI eri erialade töötajat. Kokkuvõtte uuringust valmib 2014. a. Novembris ja detsembris viidi läbi uute lugejate rahulolu-uuring, mille eesmärgiks oli välja selgitada registreerunud kasutajate esmahinnang RRI teenindusele ja kogudele.

Raamatukogunduse standardimine

RR on info- ja dokumendihalduse Eesti standardeid koostava tehnilise komitee EVS/TK 22 Informatsioon ja dokumentatsioon liige ning haldab selle tehnilise komitee sekretariaati alates 2003. a-st. 2013. a avaldati 3 informatsiooni- ja dokumentatsioonialast Eesti standardit.

Eesti algupärane standard:

- EVS 882-1:2013 Dokumendielemendid ja vorminõuded. Osa 1: Kiri

Eestindatud rahvusvahelised standardid:

- EVS-ISO 16175-1:2013 Dokumentide haldamise põhimõtted ja funktsionaalsusnõuded digitaalses kontorikeskkonnas – Osa: 1 Ülevaade ja lähtekohad
- EVS-ISO 30301:2013 Dokumendihalduse juhtimissüsteemid – Nõuded

Terminoloogiatöö

2013. a nõustati termini- ja keeleküsimumustes nii telefonitsi kui ka e-päringutele vastates. Täiendati raamatukoguterminite andmebaasi uute kirjetega ja ühtlustati olemasolevaid. Osaleti aktiivselt ERÜ terminoloogiatoimkonna tegevuses.

3.2. Raamatukogutöötajate koolitus

2013. a korraldati raamatukoguhoidjatele ühe-, kahe- ja kolmepäevaseid koolitusi nii RRis kui ka Eesti maakondades: toimus 29 koolitust, millest võtsid osa 794 õppijat. RRI ja Harju Maakonnaraamatukogu koostööna toimusid 2 koolituspäeva. Keskraamatukogude tellimisel valmistati ette ja viidi läbi koolituspäevad maakonna raamatukoguhoidjatele Põlvas, Valgas, Kohtla-Järvel ning Kärdlas. Koolitustel käsitletud teemadeks olid (1) *Raamatukogustatistika alused. Raamatukogu statistika aruandluse kogumine ja esitamine. E-raamatukogu statistika*; (2) *Kirje MARC21 bibliografeerimine: rahvaraamatukogudele*; (3) *Infokirjaoskuse olemus ja õpetamine*; (4) *Kasutajakoolituse ettevalmistamine, läbiviimine ja hindamine raamatukogus*; (5) *Raamatukogu mainekujundus ja turundamine*; (6) *Autoriõigus ja raamatukogud*; (7) *Teavikute parandamine: pabermaterjalide säilitamine, säilike puhastamine, köiteparandus*; (8) *Rahvusraamatukogu e-raamatukogu teenused ja andmekogud. Digitaalarhiiv DIGAR*.

Septembris teostatud projekti *Bussiga maale* raames tutvustati Võru, Põlva, Viljandi ja Rapla maakonnas e-rahvusraamatukogu teenuseid. Jätkus raamatukoguhoidjate kutsekoolituse õppetöö (viies moodulis), mille loengute ja praktiliste õppuste läbiviimisel andsid olulise panuse RRI spetsialistid. RRI ja Sillamäe Keskraamatukogu koostööna korraldati rahvaraamatukogude 33. suveseminar-laager *Raamatukogu on kultuuripärandi kandja*.

Praktikandid

2013. a oli RRis praktilal 5 raamatukogunduse ja infoteaduse eriala üliõpilast. Austria, Saksa ja Šveitsi saalis oli praktilal 4 Auguste-Viktoria-Schule õpilast. MTÜ Eesti Filmi Andmebaasi koolitusprojekti raames sooritasid kunstide teabekeskuses praktika 2 projektis osalejat. RRI koostööprojekt Töötukassaga pakkus võimalust tööpraktikaks ühele praktikandile.

Konverentsid ja seminarid

Eesti mäluasutuste III suveseminar *Digitaalne kultuuripärand ja ajahorisont 2020* korraldati 27.–28. augustil Roosta Puhkekülas. RRI ja Sillamäe Keskraamatukogu koostöös toimus

rahvaraamatukogude 33. suveseminar-laager *Raamatukogu on kultuuripärandi kandja*. Said teoks RRi 11. emakeelepäeva seminar teemal *Eesti sõnade eluloost*, RRi VIII oskuskeelepäev ning seminar *Sõnakunst ja e-vabadus – autorikaitsest vabakasutuseni*.

4. VÕTMEVALDKOND III. KULTUURIELU

4.1. Näitusetegevus

4.1.1. Näitused Eesti Rahvusraamatukogu galeriides

RR osales 40 näituse koostamisel ja korraldamisel, millest 11 oli koostatud RRi kogude põhjal. Suuremaid koostööprojekte teiste institutsioonidega oli 17, nendest rahvusvahelisi 14.

Suurimaks oli RRi 95. sünnipäevale ja Tõnismägi 2 asuva raamatukoguhuone 20. aastapäevale pühendatud teemaprojekt *Kunstnikult raamatukogule*, mis kuulutati välja 2012. a. Näitusel osales 70 kunstnikku 140 tööga. Anti välja viis auhinda, millest viimased kolm jagasid kolmandat kohta ja kõik auhinnad sisaldasid tasuta näituse võimalust RRi galeriides. Näitust külastas üle 2 500 inimese.

Samuti kuulus suuremate projektide alla Tallinna 4. illustratsioonitriennaali *Pildi jõud* toimumine RRi neljas galeriis. Rahvusvaheline žürii andis välja peapreemia ning kümme võrdset diplomit. Eriauhinnad andsid välja RR, Eesti Kunstnike Liit, Eesti Lastekirjanduse Keskus ja Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu Eesti osakond. Näha sai Läänemereäärsete riikide raamatuillustratsioonide paremikku, 70 kunstnikku kümnest riigist töid näitusele üle 250 töö. Näituse raames korraldati lastele õpitoad *Luues illustratsiooni*, mis töid näitusele rohkesti kooliõpilasi. Näituse külastajaid oli kokku üle 3 500.

4.1.2. RRi kogude tutvustamine

7. korruse humanitaarsaali ees olid avatud paljud näitused: *Kingi vanale raamatule uus elu!*, *Eesti sõnaloo suurkuju Johannes Voldemar Veski. 140 aastat sünnist ning Mööda maad ja merd. Eesti reisiraamatuid 1867–1991*. Kunstisaalis oli väljapandud näitus *Pühadetervitused ja õnnesoovid: pilk XX sajandi postkaartidele* ning muusikasaalis näitused *Helikassettide kuldajastu: 20 aasta taguseid lemmikuid*. *Salongimuusikat noodikogust* ja *Raimond Valgre 100*. Haruldaste ja arhiivkogu saalis eksponeeriti *Trükiste vahelt leitud fragmente*.

Veel üheks suureks näituseks, mis tutvustas RRi kogusid, oli seoses juubeliaastaga koostatud näitus ühest esimesest eesti talupoegade rajatud laenuraamatukogust – *Metsiku „pibliotek“*:

ühe ärkamisaegse raamatukogu lugu. Eksponeeriti raamatuid Metsiku kogust, aga ka Pruulide perekonna ja raamatukoguga seotud dokumente. Taustamaterjal pärines Eesti Ajaloomuuseumi ning Teatri- ja Muusikamuuseumi kogudest, kaks vanimat raamatut Rakvere Muuseumist.

4.1.3. Suuremad koostööprojektid

Koostöös Eesti Kirjastuste Liidu ja Eesti Kujundusgraafikute Liiduga korraldati konkurssnäitused *25 kauneimat Eesti raamatut* ja *5 kauneimat Eesti lasteraamatut*. Samuti oli eksponeeritud Soome Instituudi vahendatud näitus Soome 2012. a kauneimatest raamatutest. Aasta lõpetasid traditsioonilised *Jõulukuu raamatunädal* ja *Eesti tarbekunsti jõulumüük*.

4.1.4. RRI rändnäitused

Väljaspool RRI eksponeeriti 2013. a näitusi 16 korral. Neist välisriikides toimus 4 ja Eestis 12 näitust (vt lisa 4). 2013. a uusi rändnäitusi ei koostatud. Kaks komplekti konkurssnäitustelt *25 kauneimat Eesti raamatut* ja *5 kauneimat Eesti lasteraamatut* (2011, 2012) kingiti Aserbaidžaaani Rahvusraamatukogule.

4.1.5. Austria, Saksa ja Šveitsi saali korraldatud näitused

Rahvusvahelise veealase koostöö tähistamiseks toimusid Reini ja Doonau jõge ning veemaad Šveitsi tutvustavad näitused. Juubeleid ja tähtsündmusi kajastasid väljapanekud: *Richard Wagner 200*, *Georg Büchner 200*, *Franz Kafka 130*, *Hundertwasser 85*, *Peter Stamm 50* ja *50 aastat Elysée lepingust*.

4.2. Konverentsiteenus

Konverentsikeskuse käive oli 2013. a ca 181 000 eurot. Konverentsikeskust külastas möödunud aastal üle 57 000 külastaja.

2013. a oli konverentsikeskusel kokku 338 klienti. Klientide hulgas oli kõige enam kolmanda sektori esindajaid, kultuuri- ja haridusasutusi ning kirjastamisega seotud asutusi. RRI konverentsikeskuse püsiklientideks on Eesti Töötukassa, Haridusministeerium, Kultuuriministeerium, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Patendiamet, Statistikaamet, SA Innove, Lastekaitse Liit, Juristide Liit, OÜ Looduskiri, Rahvusrhiiv, Eesti Advokatuur, Maksumaksjate Liit, Korteriühistute Liit, MSD jt.

Kliendid	Arv	Käive ilma km-ta
Mittetulundusühingud, liidud, sihtasutused	90	68 184,59

Erasektor	74	16 483,97
Kirjastused	66	30 729,63
Riiklik sektor	28	31 311,08
Eraisikud	28	3 705,69
Haridus- ja kultuuriasutused	23	7 954,04
Koolitusfirmad	9	5 573,02
Ravimifirmad ja meditsiin	6	5 337,56
Erakonnad	6	3 207,89
Välisfirmad ja organisatsioonid	4	4 948,31
Reisifirmad	3	3 107,29
Saatkonnad	1	403,34

Tabel 1. RRI konverentsikeskuse kliendirühmad 2013. a

Ürituste korraldamine, konverentsiruumide kasutamine

2013. aasta jooksul toimus konverentsikeskuses 654 üritust. Üritustest oli kõige rohkem koosolekuid (179), seminare (166), koolitusi (128). Kõige enam toimus konverentsikeskuses lühemaid üritusi, s.o mõnetunniseid ja poolepäevaseid üritusi (401). Ühepäevaseid üritusi oli 212, kahepäevaseid 27, kolmepäevaseid 2, neli ja rohkem päevi kestvaid üritusi oli 12.

Ürituste statistikas ei kajastata kooriproove ning RRI töötajate poolt ruumide kasutamist lühiajaliseks ja väikse osalusega koosolekuteks, samuti ei kajastu nõupidamisteruumi kasutamine RRI koosolekuteks.

Kõige kasutatavamad ruumid olid suur konverentsisaal (165 päeva, kasutusprotsent 45), nurgasaal (152 päeva, 42%), väike konverentsisaal (135 päeva, 37%) ja kuppelsaal (122 päeva, 33%). Nõupidamisteruumi on 2013. a RRI töökoosolekuteks ja Skype-nõupidamisteks kasutatud 179 päeval. Ruumi on vähesel määral kasutatud ka välisklientide korraldatud ürituste tarbeks.

2013. aasta olulisemad üritused konverentsikeskuses

17.01.2013	Seminar Digitaalne mälu V <i>Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni</i>
20.03.2012	Tarbijaõiguste päev
04.–06.04.2013	Tallinna raamatumess
01.–02.06.2013	AEDH General Assembly
10.09.2013	RRI juubeliüritus
20.09.2013	mess <i>Senior 2013</i>
26.09.2013	Selge keele konverents
27.09.2013	Euroopa töömess
19.10.2013	hõimupäevade konverents 2013
23.10.2012	Töotervishoiupäev

14.11.2013	Lastekaitse Liidu konverents <i>Kuidas elad, Eestimaa laps?</i>
15.11.2013	Põhja-Eesti Regionaalhaigla sügiskonverents
20.11.2013	GIS-päev

2013. aastal toimus konverentsikeskuse ruumides 2 üritust, mis vastasid kehtestatud rahvusvaheliste ürituste kriteeriumitele.

Teatrisaalikompleks

2013. aasta jooksul andis VAT Teater teatrisaalis 88 etendust ning Teater Varius 7 etendust, muid ettevõtmisi toimus teatrisaalis 12 korral.

VAT Teater andis tornisaalis 18 etendust *Tsaar Saltaan*.

Austria, Saksa ja Šveitsi saali korraldatud üritused

2013. a toimusid teadus- ja kultuuriõhtud (Viini kohvikukultuurist, Richard Wagnerist, Šveitsi kaitsepoliitikast, Konrad Lorenzist), raamatuesitlused ja kohtumised austria, saksa, šveitsi autoritega (Paul Maar, Thomas Hettche, Cornelia Travnicek, Imbi Sooman ja Stefan Donecker), filmiõhtud (filmifestival *Dimanche Rouge*), ülelinnalised ja üleriigilised üritused kooliõpilastele (Austria päev Saue Gümnaasiumis, Kallavere Keskkoolis, Tallinna Südalinna Koolis, Tallinna 21. Koolis, ettelugemistund õpilastele Eesti Rahvusvahelises Koolis, lauluvõistlus *Lautstark*), 2 internetiviktoriini. *Saksa kevade* raames toimus üleriigiline tõlkevõistlus ja raamatukoguralli *Saksamaa kõnetab sind*. Saksa keele huvilistele taaselustati kord kuus toimuvad vestlusringid.

4.3. Kirjastamine

2013. a avaldati 11 trükist ja ilmus 21 võrguväljaannet (sh esimene ePub-vormingus raamat RRI kirjastuselt – Stefan Marschalli *Parlamentarism*). Koostöös Riigikogu Kantseleiga ilmus 5 väljaannet: *Riigikogu aastaraamat 2012/2013*, *Riigikogu toimetised* nr 27 ja 28, *Kohalike omavalitsuste valimiste käsiraamat 2013* ning *Eesti NSV/Eesti Vabariigi Ülemnõukogu XII koosseis*. RR koos Eesti Raamatukoguhoidjate Ühinguga andis välja ajakirja *Raamatukogu aastakäigu* (6 numbrit).

Ilmusid neljaköitelise retrospektiivse rahvusbibliograafia *Eestikeelne raamat 1918–1940* kaks viimast köidet. Selle kirjastusprojekti elluviimist toetasid Eesti Kultuurkapital ja EV Kultuuriministerium sihtotstarbeliselt 12 500 euroga. Raamatut esitleti 23. oktoobril eesti raamatu päevale pühendatud seminaril *Eesti raamat kahe sõja vahel*. Nüüd on trükituna olemas info eestikeelse raamatu kohta aastaist 1525–1940.

Rahvusraamatukogu varamu sarjas avaldati *Arhiivkogu Rahvusraamatukogus*, mis annab ülevaate RRI arhiivkogu saamisloost ja selle üksikkogudest. Ilmusid *Eesti Rahvusraamatukogu aastaraamat 2012*, mille vahelehel olev Piret Lotmani artikkel *Monument raamatukogule* annab ülevaate raamatukoguhoone saamisloost, ja *Kalender 2014/Aastaring spordikirjandusega*, mis tutvustab RRI kogudes leiduvat vanemat spordikirjandust. Eriprojektina kirjastati Ivi Eenmaa sulest ilmunud Eesti Rahvusraamatukogu saamislugu kirjeldav teos *Elu paralleelmaailmades* ja näituse 25 kauneimat Eesti raamatut kataloog.

5. KOOSTÖÖ

Rahvusvaheline koostöö

RR kuulub 13 rahvusvahelisse erialaorganisatsiooni, tihedam koostöö on Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -institutsioonide Liidu (IFLA) rahvusraamatukogude sektsiooni alalises komitees. RR osaleb aktiivselt Euroopa Rahvusraamatukogude Direktorite Konverentsi (CENL) ühistegevuses portaali *The European Library* (TEL) arendamisel, olles TELi Konsortsiumi liige. Läbi aastate on kaasa löödud Rahvusvahelises Muusikaraamatukogude Arhiivide ja Dokumendikeskuste Assotsiatsioonis (IAML), võetakse aktiivselt osa Rahvusvahelise Veebiarhiveerimise Konsortsiumi (*International Internet Preservation Consortium*, IIPC) tegevusest ning Rahvusvahelise Õigusraamatukogude Assotsiatsiooni (*International Association of Law Libraries*, IALL) tööst.

Tihedad sidemed on teiste rahvusraamatukogudega, neist üheksaga toimib koostööleping. Aktiivsemad lepingupartnerid on Läti Rahvusraamatukogu, Leedu Rahvusraamatukogu, Venemaa Rahvusraamatukogu, Venemaa Riiklik Raamatukogu ja Tšehhi Rahvusraamatukogu. Mitmeplaanilist ühistegevust arendatakse Soome Rahvusraamatukoguga. 2013. a lepiti kokku vastastikuste koolitusprojektide alustamises Tšehhi, Venemaa ja Slovakkia Rahvusraamatukoguga. 2014. aastal külastavad RRI spetsialistid Tšehhi ja Slovakkia Rahvusraamatukogusid, tutvumaks seal kasutatava veebiarhiveerimise ja digiteerimise tarkvara ja töövoogudega. Tšehhi kolleege on oodata Tallinnasse tutvuma RRI loodava ajalehtede portaaliga.

Läti Rahvusraamatukogu vahendusel käis 2013. a sügisel RRis Läti filmigrupp, et jäädvustada Eesti Rahvusraamatukogu hoonet, töötajaid ja lugejaid seitset maailma

raamatukogu tutvustava filmi *Seven Castles of Light (Seitse valguse lossi)* jaoks, mis pühendatakse Läti Rahvusraamatukogu uue hoone avamisele 2014. a.

Koostöö andmekogude haldajatega

- Euroopa rahvusraamatukogude ühisportaal *The European Library* (TEL)
- Rahvusvaheline vene raamatu koondkataloog (1918–1926) *Международный сводный каталог русской книги (1918–1926)*
- Rahvusvaheline muusikabibliograafia andmebaas *RILM: Abstract of Music Literature*
- IAMLi projekt *Recent Publications on Music*
- UNESCO tõlkeraamatute kataloog *Index Translationum*
- UNESCO projekt *World Digital Library*
- ISBN, ISMN ja ISSN rahvusvahelistesse andmebaasidesse andmete edastamine

Rahvusraamatukogu osaleb mitmes Euroopa Liidu projektis. Osaletakse 2012. aasta jaanuaris käivitunud Europeana Foundationi algatatud projektis *Europeana Awareness*, mille ülesandeks on aktiveerida teavitust Europeana tegevuse ja sisu kohta ning suunata seda sihtgruppidele. 2013. a augustis toimus RRis Europeana kogumispäev *1989*. RR võtab osa selle projekti 1. töopaketi *Public Media Campaign*. Samuti osaletakse 2012. aasta veebruaris käivitunud digiteeritud ajalehti Europeanasse lõimivas projektis *Europeana Newspapers*. Jätkus osalemine 2009. a alustatud projektis EOD (*eBooks on Demand*).

Tihe koostöö välissaatkondadega võimaldas tuua RRis külastajateni rohkelt näitusi ja seminare. Aktiivset ühistegevust arendasid Saksa, Šveitsi ja Austria saal, tegusamateks partneriteks olid nimetatud kolme riigi saatkonnad ning Tallinna Saksa Kultuuriinstituut ja Goethe Instituut. Need institutsioonid rahastasid komplekteerimist, personali täienduskoolitust ja ürituste korraldamist RRis.

3. juunil külastas RRi Tšehhi Vabariigi parlamendi esindajatekoja esimees pr Miroslava Nemcová ja tema delegatsioon.

Koostöö Eesti asutuste ja organisatsioonidega

Sisukas ja tulemuslik oli koostöö Riigikogu Kantselei, Presidendi Kantselei, Riigikantselei, Õiguskantsleri Kantselei, Justiitsministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Välisministeeriumi, Statistikaameti, Standardikeskuse, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, TLÜ Infoteaduste Instituudi, Rahvusarhiivi, Tallinna Linnaarhiivi, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, Eesti

Kirjastuste Liidu, Eesti Kirjanike Liidu, Eesti Kunstnike Liidu, Eesti Kujundusgraafikute Liidu ja Eesti Terminoloogia Ühingu. Koostöö Eesti teadusraamatukogudega jätkus ELNET Konsortsiumi ja teadusraamatukogude nõukogu kaudu. Koostöös TLÜ Akadeemilise Raamatukogu ja Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukoguga jätkus Eesti rahvusbibliograafia andmebaasi (ERB) ja DEA andmebaasi täiendamine, kusjuures RRil on neis koordineeriv roll.

Osalemine otsustuskogudes

- Janne Andresoo – Rahvusraamatukogude Direktorite Konverentsi (CDNL) liige, Euroopa Rahvusraamatukogude Direktorite Konverentsi (CENL) juhatuse liige, IFLA rahvusraamatukogude sektsiooni alalise komitee liige, Kutsekoja kultuuri kutsenõukogu aseesimees, Tallinna Ülikooli Infoteaduste Instituudi nõukogu liige, Arhiivinõukogu liige, Teadusraamatukogude nõukogu liige, ELNET Konsortsiumi juhatuse esimees, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (ERÜ) raamatukoguhoidjate kutseksamikomisjoni liige, ajakirja *Raamatukogu* ja *Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste* toimetuskolleegiumi liige
- Tiina Aasmann – ERÜ vanaraamatu toimkonna liige
- Kairi Felt – ERÜ kogude toimkonna liige
- Merle Filippov – ELNET Konsortsiumi liigitamise ja märksõnastamise töörühma liige
- Eha Garšnek – Eesti Kunstiraamatukogude Ühenduse juhatuse liige
- Heidi Heinmaa – Eesti Muusikakogude Ühenduse juhatuse liige, Eesti Muusikaauhinnad 2014: Aasta Klassikaalbumi hindamise žürii liige
- Ruth Hiie – ERÜ vanaraamatu toimkonna liige
- Rita Hillermaa – *Riigikogu toimetiste* (RITO) toimetuskolleegiumi liige
- Kai Idarand – Rahvaraamatukogude Nõukogu liige, EVS/TK 22 Informatsioon. Dokumentatsioon sekretär, ERÜ turunduse töögrupi liige
- Mari Kannusaar – ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Krista Kiisa – ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma liige
- Helle Klementi – ERÜ kogude toimkonna liige
- Heli Kuusik – ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige ning teenuste töörühma liige
- Kaire Lass – Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu liige, ERÜ kogude toimkonna liige
- Piret Lotman – väljaande *Sjuttonhundratal. Nordic Yearbook for Eighteenth-Century Studies* kolleegiumi liige, HIBOLIRE (*The Nordic-Baltic Russian Network on the History of Books*) liige
- Sirje Lusmägi – ERÜ vanaraamatu toimkonna liige
- Jane Makke – ELNET Konsortsiumi kataloogimise- ja nimenormandmete töörühma juht, ELNET Konsortsiumi andmebaasi ISE töörühma liige
- Pille Martin – ERÜ vanaraamatu toimkonna liige

- Margit Meltsas – EVS/TK 22 Informatsioon. Dokumentatsioon sekretär, RRI standardimise eksperdinõukogu liige, ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma liige
- Kadi Mälton – ELNET Konsortsiumi kataloogimise- ja nimenormandmete töörühma liige
- Sirje Nilbe – UDK nõuandva komitee (UDC Advisory Board) liige, IFLA liigitamise ja märksõnastamise sektsiooni alalise komitee liige, IFLA rahvusvaheliste kataloogimisreeglite eksperdigrupi (IME-ICC) liige, RRI standardimise eksperdinõukogu liige, ELNET Konsortsiumi liigitamise ja märksõnastamise töörühma liige ning kataloogimise ja nimenormandmete töörühma liige, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Riin Olonen – RRI standardimise eksperdinõukogu liige, ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige
- Kelly Parker – ERÜ terminoloogiatoimkonna sekretär
- Larissa Petina – ERÜ vanaraamatu toimkonna liige
- Liina Puusepp – ELNET Konsortsiumi ühishangete töörühma liige
- Mihkel Reial – ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma juht
- Mari Reimal – ELNET Konsortsiumi andmebaasi töörühma liige
- Ene Riet – IFLA raamatukogundusajakirjade toimetajate ümarlaua kirjavahetajaliige
- Katre Riisalu – ERÜ juhatuse esinaine, RRI esindaja Eesti Muusika Infokeskuse üldkogus, Eesti Muusikakogude Ühenduse revisjonikomisjoni liige
- Raivo Ruusalepp – Kultuuriministeeriumi kultuuripärandi digitaalse säilitamise nõukogu liige, ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma liige
- Olga Rüütel – ERÜ vanaraamatu toimkonna liige
- Urve Sildre – ERÜ vanaraamatu toimkonna liige
- Urmas Sinisalu – ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige
- Külli Solo – ELNET Konsortsiumi andmebaasi ISE töörühma juht ja haldurite kogu liige
- Katrin Sõrmus – ELNET Konsortsiumi kataloogimise- ja nimenormandmete töörühma ning liigitamise ja märksõnastamise töörühma liige
- Ülle Talihärm – ERÜ kogude toimkonna liige, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Krista Talvi – ERÜ kutsekomisjoni esimees, ERÜ koolituse toimkonna liige
- Liis Tamm – ERÜ vanaraamatu toimkonna liige
- Signe Tõnisson – ELNET Konsortsiumi mikrofilmimise ja digiteerimise töörühma liige
- Kristel Veimann – ELNET Konsortsiumi teenuste töörühma liige
- Mihkel Volt – EVS/TK 22 Informatsioon. Dokumentatsioon liige, RRI standardimise eksperdinõukogu esimees, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige, *Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste* toimetuskolleegiumi liige

6. ORGANISATSIOON

RRis 2013. aastal toimunud struktuurimuudatused

Lähtuvalt järgnevateks aastateks seatud strateegilistest eesmärkidest, mis tõstavad esiplaanile kasutajakeskse teeninduse, uuendati 2013. aastal RRI organisatsioonistruktuuri üsna olulisel määral.

- 1. jaanuarist moodustati peadirektori otsealluvusse turundusjuhi ametikoht. 2. jaanuarist asus turundusjuhi ametikohale Sven Mitt. 1. aprillist viidi avalike suhete osakond, konverentsikeskus ja näituste osakond turundusjuhi juhtimisvaldkonda.
- 12. märtsist loodi teenindusjuhi ametikoht. Kristel Veimann asus teenindusjuhina tööle alates 18. märtsist. Laenuosakond, kunstide teabekeskus ja parlamendiinfo keskus viidi kogude direktori alluvusest teenindusjuhi otsealluvusse, alates 1. novembrist lisandus teenindusjuhi juhtimisvaldkonda koolituskeskus.
- 13. märtsi 2013. a käskkirjaga nr 13 määrati alates 1. aprillist struktuuriüksuste vahetu alluvus peadirektorile, haldusdirektorile, kogude direktorile, tehnoloogiadirektorile ja turundusjuhile.
- 1. augustist likvideeriti iseseisva struktuuriüksusena normandmete osakond: struktuuriüksuse ülesanded ja töötajad viidi üle kogude arenduse osakonda.
- RRI nõukogu 7. augusti 2013. a otsusega nr 7 nimetati haldusdirektori ametikoht ümber haldusjuhi ametikohaks. Alates 2. septembrist asus haldusjuhi ametikohale Rainer Ilves.
- Alates 1. novembrist loodi juhtkonna koosseisus siseaudiitori ametikoht.

Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu tegevus

2013. aastal olid Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmed Igor Gräzin, Mart Meri, Priit Pirsko, Reet Roos (alates 12. märtsist) ja Sirje Virkus. Kultuuriministeeriumi esindajana osalesid nõukogu töös raamatukogunõunik Meeli Veskus (kuni 19. septembrini) ja kultuuriväärtuste asekanstler Tarvi Sits (alates 20. septembrist) ning ametikoha järgselt Riigikogu Kantselei direktor Maria Alajõe.

Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu esimees on Igor Gräzin ja aseesimees Maria Alajõe.

Nõukogu kogunes viiel korral.

- 12. märtsil kinnitati RRI 2012. aasta tegevusaruanne ning siseaudiitori 2013. aasta tööplan, otsustati luua juhtkonna koosseisus teenindusjuhi ametikoht.

- 29. aprillil kinnitati RRI 2012. a majandusaasta aruanne ning *Eesti Rahvusraamatukogu kasutuseeskiri*.
- 18. juunil valiti RRI peadirektorit. 16. septembrist 2013. aastal 15. septembrini 2018. aastal määrati RRI peadirektoriks Janne Andresoo. Samal koosolekul otsustati luua heategevuslik Ivi Eenmaa sihtkapital, mille põhikiri kinnitati 8. augusti 2013. a otsusega nr 8.
- 15. oktoobri 2013. a otsusega kinnitati *Eesti Rahvusraamatukogu strateegilised eesmärgid aastateks 2014–2018*.
- 16. detsembri koosolekul kinnitati RRI 2014. aasta eelarve ja siseaudiitori tööplaani 2014. aastaks.

Sisekontroll

RRI nõukogu kinnitatud siseaudiitori 2013. aasta töökava alusel auditeeriti järgmist:

- RRI 2013. a riigihangete korraldamine ja läbiviimine (*Eesti Rahvusraamatukogu sisekontrollialane õiend/ Mihkel Volt*. 13.12.2013. Indeks: 1.2-7/1).
- RRI raamatupidamisosakonna tööprotsessid (*Eesti Rahvusraamatukogu raamatupidamisosakonna valitud protsesside kaardistamine ja ettepanekud parendusteks/ Rödl & Partner OÜ*. 13.12.2013. Indeks: 1.2-7/2).
- RRI hoone energiasäästlikkus pärast renoveerimistöid (*Eesti Rahvusraamatukogu hoone energiasäästlikkuse hindamine/ Mati Kibin*. 13.12.2013. Indeks: 1.2-7/3).

Personalitöö

2013. a 31. detsembri seisuga töötas Rahvusraamatukogus 327,8 ametikohal 340 töötajat, neist kõrgharidusega 239 ning kesk- või keskeriharidusega 60 töötajat.

Keskmine palk Rahvusraamatukogus oli 2013. aastal 742 eurot.

2013. a toimusid järgmised koolitused RRI töötajatele:

- Tutvumisprogramm *Tunne oma raamatukogu*
Loengud ja õppekäigud: 31. oktoobril, 6. novembril, 13. novembril, 15. novembril, 20. novembril, 27. novembril, 4. detsembril, 11. detsembril
Läbiviijad: 23 RRI töötajat
Osalejad: 25 RRI töötajat
- Motivatsioonikoolitus *Sünnipäev 365*
Toimumisaeg: 1. aprill

Koolitaja: Alar Ojastu
Osalejad: kõik RRI töötajad

- Teeninduskoolitus *Rahvusraamatukogu tipptasemel teenindus*
Toimumisajad: 11. juuni, 13. juuni
Koolitaja: Kristjan Kulu, eTraining OÜ koolitustreener
Osalejad: 36 RRI teenindusega seotud töötajat
- Teeninduskoolitus *Mida saaksin ise ära teha, et meie teenindus oleks parim!*
Toimumisaeg: 3. september
Koolitaja: Kristjan Kulu, eTraining OÜ koolitustreener
Osalejad: 80 RRI töötajat
- Arvutikoolitus *Töökorraldus tarkvara MS Outlook 2007 abil*
Toimumisaeg: 16. jaanuar
Koolitaja: Margus Sakk, BCS Koolitus AS
Osalejad: 15 RRI töötajat

2013. a sõnastati RRI strateegilised eesmärgid aastateks 2014–2018. Protsessi oli kaasatud suurem osa RRI töötajast. Seminarid toimusid 21. jaanuaril, 13. veebruaril, 20.–21. märtsil ja 13. septembril. Konsultandiks oli Mati Ilisson (OÜ Wilson Learning Estonia).

Aasta lõpus tunnustati parimaid töötajaid. Aastate inimese tiitli sai laenuosakonna juhtiv spetsialist **Heli Kuusik**. Aasta inimeseks valiti digitaalarhiivi osakonna digitaalse säilitamise peaspetsialist **Liina Abner**. RRI parimaks nooreks töötajaks sai digiteerimisosakonna mikrofilmimise talituse juhataja **Marion Kruut**. Aasta teoks kuulutati *Avatus, uus infoboks*. Rahvusraamatukogu töötajad valisid 2013. aasta väärt kolleegiks kogude osakonna vanemraamatukoguhoidja **Krista-Viivika Katsi**.

7. EELARVE JA RAHASTAMINE

4. detsembril 2012 kinnitas RRI nõukogu 2013. aasta eelarve üldsummas **5 802 029 eurot**.

2012. aastaga võrreldes suurenesid tulud kokku 189 506 euro võrra:

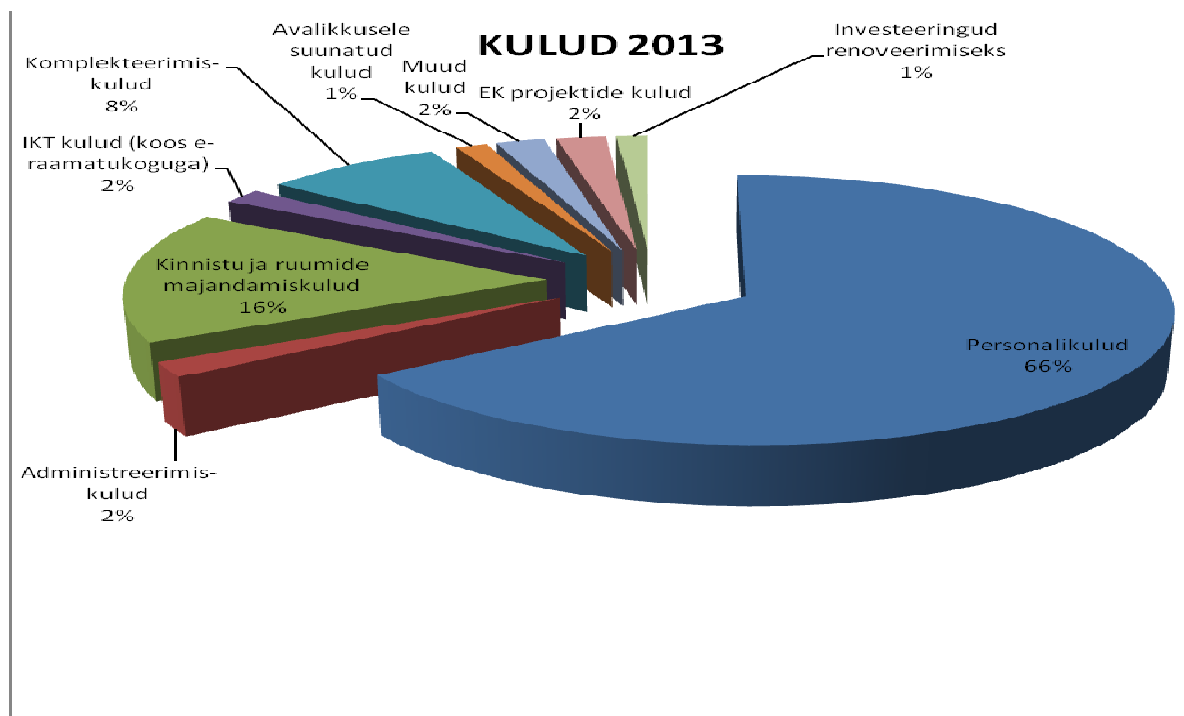
- riigieelarve eraldi jooksvateks kuludeks	+ 158 656
- investeeringud renoveerimiseks ja põhivara soetamiseks e-raamatukogule	+ 44
- majandustegevusest laekuvad tulud	+ 16 945
- Euroopa Komisjoni projektide tulud	+ 13 861

Riigieelarveline toetus oli kavandatud 4,4%-lise töjõukulude tõusu katteks.

Elektrienergiakulu ületas 54 000 euro võrra RRI nõukogu poolt kinnitatud eelarves olevat summat. RR esitas selle katmiseks taotluse nii Riigikogu kultuurikomisjonile kui ka Kultuuriministeeriumile. Taotlust ei rahuldatud. Sestap tuli elektri eest tasumiseks vajatav raha leida RRI eelarvest. RRI nõukogu kinnitas korrigeeritud eelarve 15. oktoobril 2013. Kärpeid tuli teha järgnevalt:

- teavikute komplekteerimise kulud	- 36 500
- autoriõiguste ja litsentside kulud	- 8 000
- teavikute köitematerjalid	- 2 000
- laenumaksed	- 7 500

Energiakandjate eelarvedefitsiidist tulenevalt oli raamatukogu aasta lõpul suletud neljal tööpäeval.

Joonis 7. RRI kulud 2013. a

Komplekteerimine

2013. aasta komplekteerimiseelarve algne plaan (k.a litsentsid) 469 600

sh

□ riigieelarvelisest eraldisest 443 300

□ Euroopa Liidu infokeskuse tegevuskuludest	15 800
□ välispartnerite toetusest Saksa, Austria ja Šveitsi saalile	10 500

2013. aastal osteti teavikuid ja andmebaaside litsentse 446 700 euro eest, sh

□ riigieelarvelisest eraldisest	416 000
□ ELi infokeskuse tegevuskuludest	16 200
□ välispartnerite toetusest Saksa, Austria ja Šveitsi saalile	14 500

Komplekteerimiseelarvest (k.a litsentsid) kulutati rahvusteavikute ostmiseks 33% (2012. a – 32%) ja välisteavikute ostmiseks 67% (2012. a – 68%). Teavikute ja andmebaaside litsentside ostmise suhe oli 84 : 16 (2012. a – 83 : 17).

IKT

2013. aastal suurenes rahaline panus Rahvusraamatukogu oma eelarvest IKT kulude katmiseks 12% ja omatuludest 13%. Tervikuna aga IKT valdkonna rahastamine vähenes. Eelkõige seetõttu, et hakkab lõppema digitaalarhiivi DIGAR arenduse rahastamine sihtasutuse Archimedes poolt programmi *Eesti e-varamu ja teavikute säilitamine* raames. Tänu Kultuuriministeeriumi jätkuvalle sihtotsatarbelisele rahastamisele suutsime täita raamatukogu tegevuskavas toodud ülesanded.

Rahastamisallikate järgi oli jaotus järgmine:

□ riigieelarvelised eraldised	61 900
□ majandustegevusest laekunud tuludest	16 500
□ Kultuuriministeeriumi sihtfinantseering	130 000
□ SA Archimedese sihtfinantseering	34 600
□ HTMi sihtfinantseering ELNET Konsortsiumi kaudu	34 000

Kokku kulus IKT valdkonnale 277 000

Kulude jaotus sihtotstarbe järgi:

□ IT-riistvara	50 000
□ IT-tarkvara	221 000
□ IKT muud kulud	6 000

Infosüsteemide tarkvara arendusse tehti investeeringuid 134 000 euro eest. IKT püsikulud olemasoleva taristu haldamiseks ja hooldamiseks olid 143 000 eurot.

Suurim summa – 51 000 eurot – kulutati uue Digitaalsete Eesti Ajalehtede (DEA) infokeskkonna põhjal e-teenuste väljaarendamiseks vajaliku rakendustarkvara hankimiseks ja edasiarendamiseks.

48 000 eurot kulus digitaalarhiivis DIGAR olevate e-raamatute nutiseadmetes lugemise tehnoloogia loomiseks. 35 000 eurot kulus digitaalarhiivi DIGAR andmete varundussüsteemi loomiseks ja operaatoriliidese funktsionaalsuse parendamiseks.

Remonditööd

Kõige suuremahulisemaks tööks osutus informuumi ümberpaigutamine nii külastajatele kui ka personalile paremini sobivasse ruumi. Samuti sisustati ruum uue mööbliga.

Jätkus peafuajee keraamilise põranda remont, mis lõpetatakse 2014. aastal.

Remonti teostati 18 tööruumis ning neist enamikus uuendati ka mööblit. Mööblit valmistati kokku 6 500 euro eest.

Avariiremonti teostati järgmiselt:

- kanalisatsiooni väljavahetamine sisehoovis 25 m ulatuses
- kanalisatsiooni väljavahetamine AB-korpuse 1. korrusel 20 m ulatuses
- ventilatsioonisüsteemi V-16 remont

45 561 eurot investeringute rahast kulutati 20 elektrikilbi väljavahetamiseks.

2014. aastal tuleb oluliselt suurendada investeringuid kinnisvara haldusesse ja hooldusesse. Kriitilises seisus on tehnosüsteemidest turva-, elektri- ja küttesüsteem, mis ei vasta tänapäeva nõuetele või seadustele.

Majandustegevusest laekuvaid tulusid kavandati 558 238 eurot (10% tuludest). Tegelik tulu oli 631 274 eurot (10,4%), mis on 73 036 euro võrra rohkem algselt kavandatust. Rohkem laekus tulusid konverentsiteenustest (+20 900 €) ja – tänu Eesti Kirjandusmuuseumiga sõlmitud lepingule – skaneerimisteenustest (+26 900 €). Rohkem lisandus ka üüritulusid (+9 800 €) ning leppetrahve (+6 300 €) õigeaks ajaks tagastamata raamatute eest. Tänu lisatuludele said raamatukogu energiakulude kohustused valdavalt täidetud.

Sihtotstarbelisi tulusid (v.a riigieelarvelised eraldised jooksvateks kuludeks ja põhivara soetamiseks) kavandati 210 260 euro eest (3,6% tuludest). Tegelikult laekus

402 245 eurot (6,6% tuludest). Finantseeriti alljärgnevaid projekte ja tegevusi:

Riigikantseleilt

- Euroopa Liidu infokeskusele 83 734

Euroopa Komisjonilt

projektidele

- eBooks on Demand (EOD) 52 513
- Newspapers Online (NEO) 30 900
- Europeana Awareness (EAW) 2 413
- 4c 40 700

SA Archimedeselt

- E-varamu projekti raames Digari arendamiseks 45 023

Kultuuriministeeriumilt

- digitaalraamatukogu tegevuse elluviimiseks 90 000
- koolitusürituste korraldamiseks 1 690
- ajalehtede kollektsiooni kasutusportaali tarkvara hankeks 8 000
- rahvusbibliograafia *Eestikeelne raamat 1918–1940* kirjastamiseks 12 500
- Krista Kiisa osalemiseks IFLA kongressil Singapuris 900

Eesti Kultuurkapitalilt

- rahvusbibliograafia *Eestikeelne raamat 1918–1940* kirjastamiseks 2 000
- väljaande *Heinrich Stahli elu ja looming* kirjastamiseks 3 633

Tallinna Kultuuriväärtuste Ametilt

- Tallinna IV illustratsioonitriennaali *Pildi jõud* korralduskuludeks 1 696
- naiskoori tegevuse toetuseks 640

Eesti Kooriühingult

- naiskoori tegevuse toetuseks 300

Saksa Saatkonnalt

- Frölichite köitekunstinäituse toetuseks 300

Justiitsministeeriumilt

- andmebaasi Beck ostuks 3 000

Saksa Kultuuriinstituudilt, Goethe Instituudilt ja Trüb Baltic AS-lt

- Saksa saali kultuuriürituste toetuseks 3 000

Autorihüvitusfondilt

- kirjastamiseks 221

Töötukassalt

- praktika juhendamiseks 137

Erinevatelt toetajatelt

□ RRI juubelikingituseks	3 063
□ Ivi Eenmaa raamatu <i>Elu paralleelmaailmades</i> kirjastamiskuludeks	8 000

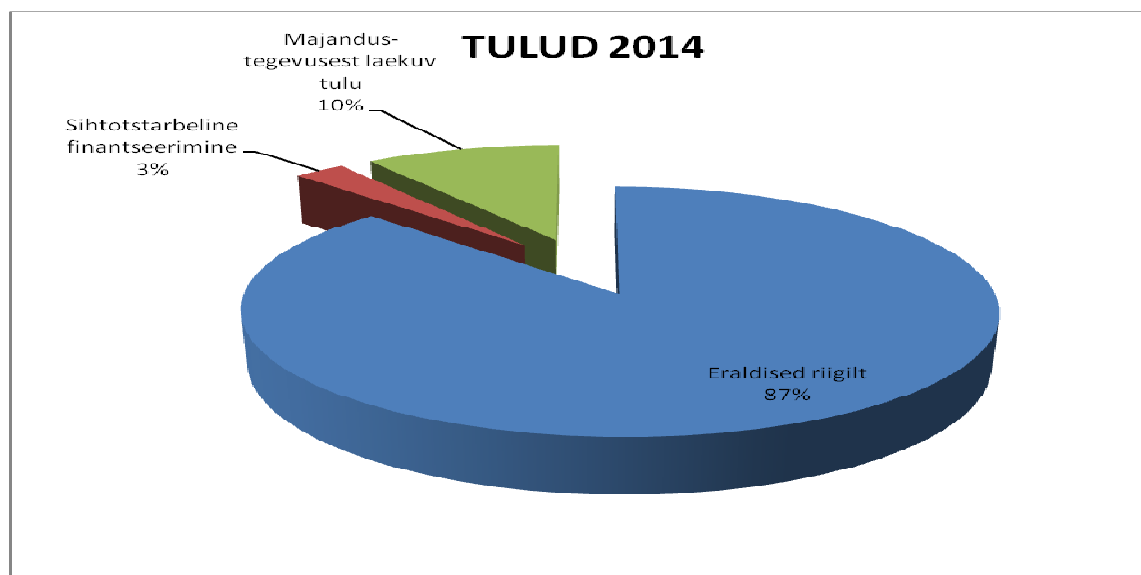
Ivi Eenmaa raamatu müügist

□ Ivi Eenmaa sihtkapitalist RRI töötajatele toetuse määramiseks	7 882

Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu kinnitas **2014. aasta eelarve** 16. detsembril 2013

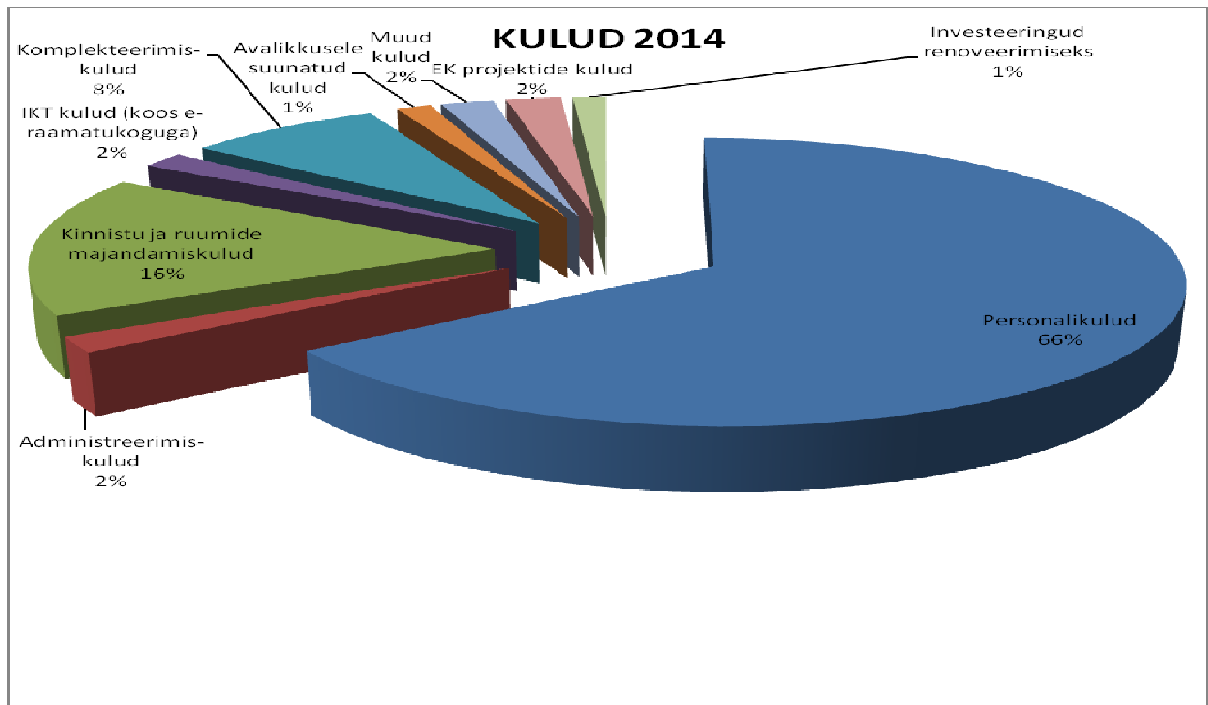
üldsummas 6 133 755 eurot. Tulud jaotuvad järgmiselt:

□ sihtotstarbelised eraldised riigieelarvest jooksvateks kuludeks	5 243 753
□ sihtotstarbelised eraldised riigieelarvest põhivara soetamiseks e-raamatukogule	32 000
□ sihtotstarbelised eraldised riigieelarvest renoveerimiseks	76 850
□ majandustegevusest laekuvad tulud	615 820
□ sihtfinantseering ELi infokeskusele	79 365
□ sihtfinantseering Euroopa Komisjonilt projektidele	85 967

Joonis 8. RRI tulud 2014. a

2013. aasta alguse eelarvega võrreldes **suurenevad tulud kokku 331 726 euro võrra**, millest riigieelarve eraldised jooksvateks kuludeks suurenevad 278 372 euro võrra. Majandustegevusest laekuvad tulud moodustavad kogutuludest 10%. Vähenevad sihtfinantseeringud EL infopunktile ja EK projektidele (-4 228 €). Omatulu kasvab 57 582 euro võrra. Omatulu kasv on kavandatud peamiselt skaneerimisteenustest.

Joonis 9. RRI kulud 2014. a

Riigieelarvelise toetuse kasv (278 372 eurot) on kavandatud 5%-lise tööjõukulude (+195 372 €) tõusu ning elektrikulude katteks (+83 000 €) .

Investeeringutest on kavandatud jätkata elektrisüsteemi renoveerimist 76 850 euro eest, e-raamatukogu arendamiseks on planeeritud 32 000 eurot.

LISAD

LISA 1

NÄITARVUD 2013

1.	KOGUD	Kogude seis 01.01.2013	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.2014
1.1	Kasutuskogud	3 252 716	34 786	28 860	3 258 642
1.1.1	Raamatud	1 990 029	16 773	19 331	1 987 471
1.1.2	Jadaväljaanded	318 997	6 461	7 520	317 938
	sh ajakirjad	134 431	2 557	2 491	134 497
	sh ajalehed	19 493	313	50	19 756
	sh jätkväljaanded	165 073	3 591	4 979	163 685
1.1.3	Tehnikakirjanduse erilaadid	4 919	104	0	5 023
1.1.4	Kaardiväljaanded	25 708	1 110	0	26 818
1.1.5	Noodiväljaanded	121 873	653	0	122 526
1.1.6	Graafikateavikud*	187 967	802	0	188 769
	sh trüki graafikateavikud	160 429	690	0	161 119
	sh originaalgraafika teosed	27 538	112	0	27 650
1.1.7	Käsitõlkekirjad ja arhivaalid	8 397	6	0	8 403
	sh käsitõlkekirjad	154	0	0	154
	sh arhivaalid	8 243	6	0	8 249
1.1.8	Muud teavikud	509 191	7 324	2 006	514 509
	Paberil kokku	3 167 081	33 233	28 857	3 171 457

1.1.9	Auvised	55 379	1 477	2	56 854
	sh audiaalteavikud	50 915	1 206	0	52 121
	sh kombineeritud auvised	4 464	271	2	4 733
1.1.10	E-teavikud (füüsilisel kandjal)	2 430	76	1	2 505
	sh CD-ROMid	2 274	76	1	2 349
	sh disketid	156	0	0	156
1.1.11	Mikrovormid	27 826	0	0	27 826
	sh mikrokaardid	22 168	0	0	22 168
	sh mikrofilmid	5 658	0	0	5 658
	Muud laadid kokku	85 635	1 553	3	87 185
1.2	Reserv- ja vahetuskogud	155 813	649	2 494	153 968
1.2.1	Reservkogu	147 529	55	1 844	145 740
1.2.2	Vahetuskogu	8 284	594	650	8 228
1.3	Tagatiskoopiate kogu	4 281	419	0	4 700
1.4	Kunstikogu	148	0	0	148
1.4.1	Maalid	111	0	0	111
1.4.2	Skulptuurid	13	0	0	13
1.4.3	Tarbekunsti teosed	24	0	0	24
Füüsilisel kandjal teavikuid		3 412 958	35 854	31 354	3 417 458
1.5 E-teavikud võrgu vahendusel (v.a füüsilisel kandjal)					
		Kogude seis 01.01.2013	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.2014
1.5.1	E-raamatud	92 760	1 738	17 247	77 251
1.5.1.1	Eesti e-raamatud	6 299	1 738	0	8 037

1.5.1.2	Välismaised e-raamatud	86 461	0	17 247	69 214
1.5.2	Jadaväljaanded	61 336	8 905	0	70 241
1.5.2.1	Jätkväljaanded (Eesti)	993	105	0	1 098
1.5.2.2	Ajakirjad	59 599	8 706	0	68 305
	sh Eesti	289	104	0	393
	sh välismaised	59 310	8 602	0	67 912
1.5.2.3	Info- ja ajalehed (Eesti)	744	94	0	838
1.5.3	Noodiväljaanded (Eesti)	200	173	0	373
1.5.4	Kaardiväljaanded (Eesti)	342	167	0	509
1.5.5	Postkaardid (Eesti)	7 586	115	0	7 701
1.5.6	Fotod (Eesti)	1	0	1	0
1.5.7	Andmebaasid	53	0	3	50
1.5.7.1	Eesti	16	0	0	16
	sh RRI loodud	12	0	0	12
1.5.7.2	Välismaised	37	0	3	34
1.5.8	Veebisaidid (Eesti)	464	619	0	1 083
1.5.9	Muud väljaanded (Eesti)	299	812	0	1 111
	E-teavikud kokku	163 041	12 529	17 251	158 319
1.6	sh Eesti (v.a füüsilisel kandjal)	17 233	3 927	1	21 159

* kunstikogu originaalgraafika teosed sisalduvad kasutuskogu graafikateavikutes

2.	ANDMEBAASID		2011	2012	2013
2.1	RRi andmebaasid	nimetusi	13	12	12
2.1.1	Bibliographia Iuridica Estonica (BIE)	kirjeid	38 527	39 327	45 621
2.1.2	Eesti rahvusbibliograafia (ERB)	kirjeid	268 193	287 953	299 016
2.1.3	Vabariigi Presidendi bibliograafia (VPB)	kirjeid	18 072	19 924	21 146
2.1.4	Parlamentarism	kirjeid	514	541	555
2.1.5	Eesti mikrofilmide register EMIFIR	rulle	4 670	4 897	4 942
2.1.6	Digitaalarhiiv DIGAR	kirjeid terabaite	14 036	16 376 12,87	19 620 18,01
2.1.7	Eesti veebiarhiiv	veebisaite terabaite	218	464 0,4	1 083 1,64
2.1.8	Raamatukogusõnastik	kirjeid	6 263	6 219	6 254
2.1.9	Reprod	kirjeid		6 262	49 014
2.1.10	Raamatukogustatistika andmebaas	kirjeid	1 075	1 030	1 005
2.1.11	Teemavärv	linkide arv	3 268	3 268	lõpetatud
2.1.12	ELi küsimused ja vastused	kirjeid	374	366	363
2.1.13	Otsinguportaal	andme- kogusid	246	249	239
2.2	Litsentsiandmebaasid	nimetusi	40	41	38

3.	KOOSTÖÖS TEISTE RAAMATUKOGUDEGA LOODUD				
3.1	Elektronkataloog	2011	2012	2013	
3.1.1	RRi teavikuid e-kataloogis	nimetusi	948 675	1 005 249	1 074 934

		eksemplare	2 101 059	2 183 608	2 282 417
3.1.2	RRi kogudest kajastatud e-kataloogis	protsent	64,5	67,1	70
3.2	Eesti artiklite andmebaas Index Scriptorium Estoniae ISE				
	ISEs kokku	kirjeid	***1 502 520	***1 575 627	***1 666 154
	RRi kirjeid ISEs		1 129 565	1 211 495	1 284 336
	RRi kirjete osakaal ISEs	protsent	75,1	76,9	77
3.3	Eesti märksõnastik EMS		*53 181	*54 695	*56 525
3.4	Digiteeritud ajalehed DEA				
3.4.1	DEAs kokku	kirjeid	**326	**377	**440
3.4.2	DEAs kokku	lehekülgi	**1 157 991	**1 245 914	**1 303 380

* koostöös TÜ Raamatukoguga

** sisaldab ka KMARis ja TLÜARis tehtut

*** koostöös ELNET Konsortsiumi raamatukogudega

4.	RAAMATUKOGU KASUTAMINE	2011	2012	2013
4.1	Lugejate andmebaasis lugejaid	41 454	42 203	45 544
	sh aasta jooksul registreeritud uusi lugejaid	8 137	7 380	8 784
4.2	Külastusi kokku	527 827	420 516	457 426

4.2.1	sh raamatukogu külastusi		138 886	123 460	136 076
4.2.2	sh kodulehe külastusi		388 941	297 056	321 350
	sh ajaveebi külastusi		12 235	11 938	11 352
4.3	Laenutused		86 104	77 555	81 816
	sh koju		48 179	43 561	46 073
4.4	RRi andmebaaside kasutamine	otsinguid	600 878	789 027	963 018
	sh digitaalarhiiv DIGAR		306 955	430 659	520 240
4.5	RRi otsinguportaali kasutamine	otsinguid	150 942	166 916	203 184
4.6	Litsentsiandmebaaside otsekasutus	otsinguid	118 677	112 364	64 125
4.7	Päringuid		33 987	29 416	28 564
	sh vastatud elektrooniliselt esitatud päringuile		2 955	2 787	2 942
4.8	RVLi teel saabunud tellimused	teavikuid	974	753	771
	RVLi täidetud tellimusi		809	696	729
	RVLi tellitud teistelt raamatukogudelt		1 002	831	853
	RVLi saadud teistelt raamatukogudelt		941	776	791
	Raamatukogude poolt RRile esitatud RVLi tellimuste täitmine	protsent	93,9	93,3	94,5

	Lugejate poolt RRile esitatud RVLi tellimuste täitmine	protsent	83,0	92,4	92,7
4.9	Koopiatellimused	lehekülgi	338 139	278 354	229 098
	sh valguskoopiaid		327 651	268 914	225 962
	sh digikoopiaid		10 488	9 440	3 136
4.10	Teeninduspunkte		1	1	1
4.11	Lugemissaale		16	16	16
4.12	Lugejakohti		555	595	595
	sh lugeja arvutitöökohti		84	88	84

5.	SÄILITAMINE JA KÖITMINE		2011	2012	2013
5.1	Konserveeritud	teavikuid	350	354	446
		lehti	14 018	14 292	15 921
5.2	Desinfitseeritud	teavikuid	107	324	407
		lehti	422	127	465
5.3	Puhastatud	teavikuid	5 264	5 724	4 861
5.4	Valmistatud säilitusümbriseid	tükki	2 159	1 917	2 086
5.5	Mikrofilmitud	lehekülgi	144 664	170 556	48 110
		filmikaadreid	124 857	162 888	47 088
5.6	Digiteeritud kokku	lehekülgi	825 000	969 389	1 221 789
		nimetusi	11 548	12 387	13 309
		maht terabaitides	8,19	13	17,27

5.6.1	Digiteeritud aastas	lehekülgi	176 000	144 389	252 400
		nimetusi	1 698	839	922
		maht terabaitides	1,84	4,81	4,27
5.7	Valmistatud uusi köiteid	tükki	3 140	2 713	2 926
	sh raamatuköiteid		758	635	806
	sh ajakirjaköiteid		382	322	266
	sh kammköiteid		58	58	51
	sh klamberköiteid		1 942	1 698	1 803
5.8	Parandatud	lehti	44 974	42 253	36 377
5.9	Kiletatud	teavikuid	9 344	8 228	8 429

6.	NÄITUSTEGEVUS	2011	2012	2013
6.1	Näitusi	50	35	40
	sh RRI kogusid tutvustavaid näitusi	14	6	11
	sh teema-, kunsti-, foto- jm näitusi	36	29	29
6.2	Rändnäitusi	13	25	10
6.3	E-näitusi	10	10	10

7.	KONVERENTSITEENUS	2011	2012	2013
7.1	Üritusi kokku	619	651	654
	sh konverentse ja seminare	217	202	195
	sh messe	3	6	7
	sh koolitusi	115	144	128
	sh kultuuriüritusi	74	88	119
	sh muid üritusi	210	211	205

8.	TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS		2011	2012	2013
8.1	Uuringuid		2	0	2
8.2	Uurimisteemasid		1	1	1
8.3	Arendusprojekte		14	12	12
	sh RRis		5	3	2
	sh Eestis		4	3	3
	sh rahvusvahelisi		5	6	7
8.4	Avaldatud infostandardeid		13	1	3
	sh R Ri infostandardeid		0	0	0
8.5	Koolitusi	ürituste arv	19	27	29
		osalejate arv	668	708	794
	sh kutseõppes õppijaid	osalejate arv	20	21	22
	sh neist aasta jooksul lõpetanud		22	19	21
8.6	Kasutajakoolitus	ürituste arv	52	27	58
		osalejate arv	768	388	850
8.7	Ekskursioone RRis		51	54	127

9.	KIRJASTAMINE		2011	2012	2013
9.1	Trüki avaldatud	nimetusi	16	15	11
	sh Riigikogu väljaandeid		10	8	5
	sh teadusväljaandeid		0	1	0
	sh varamu sari		1	1	1
	sh eriprojekte		5	5	5
9.2	Võrguväljaandeid	nimetusi	20	20	21
9.3	Ajakiri <i>Raamatukogu</i>	numbreid	6	6	6

10.	PERSONAL	2011	2012	2013
10.1	Ametis töötajaid	354	343	340
	sh raamatukoguhoidjaid	268	262	263
	sh teisi kvalifitseeritud spetsialiste	41	39	36
	sh teisi töötajaid	45	42	41
10.2	Koosseisulisi ametikohti	335,25	324,30	327,8
	sh raamatukoguhoidjaid	259,25	253,30	260,8
	sh teisi kvalifitseeritud spetsialiste	40	37	34
	sh teisi ametikohti	36	34	33
10.3	Raamatukoguhoidjaid ja kvalifitseeritud spetsialiste hariduse järgi:			
	kõrgharidusega	242	244	239
	sh raamatukogundusliku kõrgharidusega	129	122	177
	sh raamatukogundusliku rakenduskõrgharidusega	4	4	4
	kesk- ja keskeriharidusega	63	57	60
	sh raamatukogundusliku keskeriharidusega	5	5	4

LISA 2

VÄLJAANDED 2013

TRÜKISED

Bibliograafia

1. *Eestikeelne raamat 1918–1940*, III ja IV osa. Koost. A. Ainz, peatoimetaja L. Tenno

Riigikogu väljaanded

2. *Eesti NSV/ Eesti Vabariigi Ülemnõukogu XII koosseis*. Koost. R. Hillermaa, G. Eero
3. *Riigikogu aastaraamat 2012/2013*. Koost. R. Hillermaa, G. Eero, P. Viljamaa
4. *XII Riigikogu* (voldik eesti, vene, inglise ja saksa keeles). Koost. R. Hillermaa, G. Eero, P. Viljamaa
5. *Riigikogu Toimetised* nr 27, 28. Tehniline toimetaja M. Kuldkepp, toimetuskolleegiumi liige R. Hillermaa.
6. *Kohalike omavalitsuste valimiste käsiraamat 2013*.

Eesti Rahvusraamatukogu varamu

7. *Arhiivkogu Rahvusraamatukogus*. Koost. K. Lass. Autorid: A. Ainz, H. Remmelt, K. Riisalu, L. Tamm, T. Ritson, S. Lusmägi, H. Heinmaa, T. Kruup

Infoväljaanded

8. *Eesti Rahvusraamatukogu aastaraamat 2012*. (Vaheleht *Monument raamatukogule*. Autor: P. Lotman)
9. *Tere tulemast Rahvusraamatukokku* (eesti keeles). Koost. LO ja ASO
10. *Tere tulemast Rahvusraamatukokku* (inglise keeles). Koost. LO ja ASO
11. *Tere tulemast Rahvusraamatukokku* (vene keeles). Koost. LO ja ASO
12. *ESTER* (järjehoidja). Koost. R. Olonen
13. *ISE* (järjehoidja). Koost. R. Olonen
14. *Kojulaenutuse flaier* (eesti keeles). Koost. LO
15. *Euroinfo telefoninumbrit tutvustav kalender*. Koost. ELIK
16. *ELIKu järjehoidja*. Koost. ELIK
17. *EOD teenuse järjehoidja* (eesti keeles). Koost. Õ. Mets
18. *EOD teenuse järjehoidja* (inglise keeles). Koost. Õ. Mets
19. *Kingi elu näituse reklaamid*. Koost. ASO
20. *Riiklikud teenetemärgid* (eestikeelne voldik). Koost. ASO
21. *Riiklikud teenetemärgid* (venekeelne voldik). Koost. ASO
22. *Riiklikud teenetemärgid* (inglisekeelne voldik). Koost. ASO

Eriprojektid

23. Ivi Eenmaa. *Elu paralleelmaailmades*
24. 25 kauneima raamatu kataloog. Koost. M. Kuldkepp
26. *Kalender 2014/Aastaring spordikirjandusega*. Koost. U. Sildre, R. Hiie

Ajakiri Raamatukogu

27. Nr. 1-6, kalender. Toimetaja E. Riet

ELEKTROONILISED VÄLJAANDED

Eriprojektid

1. Stefan Marschall. *Parlamentarism*. ePub. Toim. P. Viljamaa, G. Eero
2. *Rahvusraamatukogust võrsunud parlamendiliikmed*

Bibliograafiad

3. *Uued Eesti raamatud*. Koost. L. Tenno
4. *Nädal blogides: Riigikogu liikmete, ministrite ja Europarlamendi saadikute kirjutised*. Koost. P. Naar, K. Lindmets
5. *Nädal ajalehtedes*. Koost. M. Võormann, M. Allandi, J. Vaiksalu
6. *Riigikogu liikmete kirjutised*. Koost. G. Eero
7. *Eesti õigusbibliograafia 2009*. Koost. M. Ruttu
8. *Eesti rahvusbibliograafia*. Perioodika. Koost. KAO

Referaatväljaanded

9. *Summaria Iuridica*. Koost. T. Melts
10. *Summaria Socialia*. Koost. M. Võormann
11. *Summaria Europensia*. Koost. ELIK

Uudiskirjanduse nimestikud

12. *Humanitaarteaduste uudiskirjanduse nimestik*. Koost. M. Reimal
13. *Infoteaduste uudiskirjanduse nimestik*. Koost. M. Stamm
14. *Uued raamatud Euroopa Liidu infokeskuses*. Koost. ELIK
15. *Uued raamatud: sotsioloogia, majandus, poliitika*. Koost. PIK
16. *Uued raamatud: õigus*. Koost. M. Ruttu
17. *Uued raamatud: rahvusvahelised organisatsioonid*. Koost. M. Lillemäe
18. *Uut geograafia- ja kartograafiakirjandust*. Koost. KTK
19. *Uut kunstikirjandust*. Koost. E. Garšnek
20. *Uut muusikakogudes*. Koost. N. Leppik
21. *Uut teatri- ja filmikirjandust*. Koost. M. Karu

Standardid

22. Eesti Rahvusraamatukogu standardid (RRS)

LISA 3

TÖÖTAJATE PUBLIKATSIOONID 2013

Andresoo, Janne. The Finnish bridge between national libraries : a glimpse from Estonia // Essays on libraries, cultural heritage and freedom of information. Helsinki, 2013, pp. 13-16.

Andresoo, Janne. Lihtsalt targaks! / intervjuueerinud **Ene Riet** // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 5-8.

Andresoo, Janne ; Volt, Mihkel. Digital memory, risks and common sense: dilemmas in the context of national libraries // The digital turn: user's practices and cultural transformations. Frankfurt am Main, 2013, pp. 251-260.

Felt, Kairi. Kogude arenduse osakonna eesmärgid ei ole lihtsate killast // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 16-17.

Heinmaa, Heidi. Arhiivkogu noodivara eesti muusikaloo kajastajana // Arhiivkogu Rahvusraamatukogus : Eesti kultuuripärandi hoidja. Tallinn, 2013, lk. 33-50.

Hiie, Ruth ; Sildre, Urve. Vanaraamatu toimkond Valgas ja Valkas // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 32-33.

Idarand, Kai ; Talihärm, Ülle. Teeme raamatukogu paremaks : teenusekvaliteedi uuringu tulemused rõõmustasid // Raamatukogu (2013) nr 6, lk. 9-13.

Idarand, Kai ; Talihärm, Ülle. Tõesta, et su töö on tulemuslik ja mõjukas! : süsteemsetest uuringutest sügavuti mõtestamiseni // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 38-40.

Jõgi, Margit. Omaks tuli võtta teavikuvaliku muutunud põhimõtted // Raamatukogu (2013) nr. 3, lk. 5-7.

Kibin, Mati. [Meenutused] // Elu paralleelmaailmades / Ivi Eenmaa. Tallinn, 2013, lk. 250-255.

Kibin, Mati. Rahvusraamatukogu sai selged silmad ja värske hingamise // Raamatukogu (2013) nr. 3, lk. 16-18.

Kiipus, Kadi. Kogude säilitusosakond // Raamatukogu (2013) nr. 2, lk. 30.

Koppel, Annika. Jõulumuinasjutt robotiga // Teater. Muusika. Kino (2013) nr. 2, lk. 105-109.

Eenmaa, Ivi. Ivi Eenmaa: suhtlemist inimeste vahel võib jääda liiga väheks / intervjuueerinud **Annika Koppel** // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 28-31.

Kopso, Ilmar ; Ruusalepp, Raivo. Digitaalarhiivi osakond: vaateid minevikku ja tulevikku // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 18-20.

Kruup, Tiina. Maakaartide kirev maailm // Arhiivkogu Rahvusraamatukogus : Eesti kultuuripärandi hoidja. Tallinn, 2013, lk. 53-66.

Kruup, Tiina. Pildikesi Helsingist, Nordenskjöldist ja kartograafia ajaloost // Geodeet (2013) nr. 43, lk. 103-107.

Liivak, Krõõt. Külas Komi Rahvusraamatukogul // Soome-ugri sõlmed 2012. Tallinn, 2013, lk. 137–139.

Ranna, Helene. Keha ja vaim : romaan kahes osas / Helene Ranna ; [järelsõna: **Maire Liivamets**]. - 2. tr. - Tallinn : Eesti Raamat, 2013. - 352 lk. – (Eesti romaanivara)

Süvendi lugu / vestlesid Dimitri Kaljo, Rein Einasto, Raine Karp, Ivi Eenmaa ; vahendas **Maire Liivamets** // Elu paralleelmaailmades / Ivi Eenmaa. Tallinn, 2013, lk. 257–265.

Linask, Karmen. Mis on orbteoste direktiiv? // Raamatukogu (2013) nr. 2, lk. 21-22.

Linask, Karmen. Parlamendiinfo keskus // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 26-27.

Linask, Karmen. Raamatukogud ei soovi e-raamatu-alast segadust ja ebakindlust // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 37.

Linask, Karmen. Sõnakunst ja e-vabadus // Raamatukogu (2013) nr. 2, lk. 39-41.

Lotman, Piret. Heinrich Stahli maine pärand ehk isa võlad // Tuna (2013) nr.2, lk. 44-56.

Lotman, Piret. Süvenev huvi lugemise vastu // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 35-36.

Lusmägi, Sirje. Mida luges eesti talupoeg ärkamisajal // Raamatukogu (2013) nr. 5, lk. 24-28.

Lusmägi, Sirje ; Ritson, Tiina. Pilk arhiivkogu varasalve läbi luuleilma : eesti luuleraamat XIX ja XX sajandi vahetusel (1885–1916) // Arhiivkogu Rahvusraamatukogus : Eesti kultuuripärandi hoidja. Tallinn, 2013, lk. 83-96.

Meltsas, Margit. Ka meie peame sünnipäeva : kümme aastat standardimist // Raamatukogu (2013) nr. 3, lk. 26-27.

Mets, Õnne. LIBER 2013 : kommunikatsioonitöötoas käis hoogne tegevus // Raamatukogu (2013) nr. 5, lk. 40.

Mets, Õnne ; Gstrein, Silvi ; Gründhammer, Veronika. Evolution of eBooks on Demand Web-Based Service: A Perspective through Surveys // Research and Advanced Technology for Digital Libraries. Vol. 8092. Berlin ; Heidelberg, 2013, pp. 417-420. (Lecture Notes in Computer Science).

Nestor, Anu. Euroopa Liidu infokeskus // Raamatukogu (2013) nr. 5, lk. 23.

Nilbe, Sirje. Normandmete osakond // Raamatukogu (2013) nr. 3, lk. 29.

Parker, Kelly. Oskuskeelepäeval keskenduti taas terminoloogiale // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 34-35.

Tavast, Arvi ; Uusküla, Mari ; **Parker, Kelly** ; Sutrop, Urmas. Using probabilistic conceptual graphs for representing colour terms in dictionaries // Colour and Colorimetry Multidisciplinary Contributions. Vol. IX B. Rimini, 2013, pp. 455-466.

Reial, Mihkel. Meenutades raamatukogu ehituslugu : raskused, kurioosumid ja õnnelik lõpp // Elu paralleelmaailmades / Ivi Eenmaa. Tallinn, 2013, lk. 246-250.

- Riet, Ene.** Kõnekoosolek „Internetist kloostri“ ärgitas filosoferima Raamatukogu (2013) nr. 3, lk. 14.
- Riet, Ene.** Maaraamatukoguhoidja päeval räägiti elu võimalikkusest maal // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 38-39.
- Riet, Ene.** Tallinna Keskraamatukogus räägiti kirjanduse ja lugejate eripalgelisest identiteedist // Raamatukogu (2013) nr. 1, lk. 37.
- Riet, Ene.** Vali raamatukogu! Raamatukogu (2013) nr. 3, lk. 22.
- Riet, Ene.** Vette visatud kassist ja pidevast jalgrattaleiutajast sai hinnatud spetsialist / intervjuu Anneli Kengsepaga // Raamatukogu (2013) nr. 5, lk. 20-22.
- Riet, Ene.** Viljandlased tervitasid raamatukoguhoidjaid : 2013. aasta raamatukogupäevad avati 18. oktoobril Viljandis Sakala keskus // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 37.
- Riisalu, Katre.** ERÜ on meie ühine asi // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 4.
- Riisalu, Katre.** ERÜ valiti nädala turundustäheks // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 39.
- Riisalu, Katre.** Muusikalisi aardeid arhiivkogust // Arhiivkogu Rahvusraamatukogus : Eesti kultuuripärandi hoidja. Tallinn, 2013, lk. 69-80.
- Riisalu, Katre ; Heinmaa, Heidi.** Viinis muutub muusikaajalugu elavaks pea igal sammul // Raamatukogu (2013) nr. 5, lk. 37-38.
- Roogna, Sirje.** Lugejate parimad partnerid // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 14-15.
- Sildre, Urve.** Oskar Kallase päev Tartus // Raamatukogu (2013) nr. 1, lk. 36.
- Talvi, Krista.** Esimene erialane täienduskoolitus toimus sada aastat tagasi // Raamatukogu (2013) nr. 3, lk. 41.
- Talvi, Krista.** Kultuuripärandita pole pärandit // Raamatukogu (2013) nr. 5, lk. 41.
- Talvi, Krista.** Raamatukoguhoidja III, IV ja V kutsetunnistusi anti välja kaheksa aastat // Raamatukogu (2013) nr. 6, lk. 36.
- Talvi, Krista.** See kõik on ju osa meie ühiskonnast // Raamatukogu (2013) nr. 2, lk. 21-22.
- Talvi, Krista.** Üle kolmandiku raamatukoguhoidjatest on saanud kutsetunnistuse // Raamatukogu (2013) nr. 1, lk. 35.
- Tamm, Liis.** Raamatuköitjad Danel, Gustav ja Hans Pruul // // Arhiivkogu Rahvusraamatukogus : Eesti kultuuripärandi hoidja. Tallinn, 2013, lk. 115-124.
- Tõnisson, Signe.** Digiteerimisosakonnas ei saa töö kunagi otsa // Raamatukogu (2013) nr. 1, lk. 32.
- Veimann, Kristel.** Bibliikirjete funktsionaalsusnõuded ja uue põlvkonna e-kataloog // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 24-25.
- Viljamaa, Piret.** Parlamentaarsed uudised // Riigikogu toimetised. 27. Tallinn, 2013, lk. 205-218.

Viljamaa, Piret. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu toimetised. 28. Tallinn, 2013, lk. 189-205.

Volt, Mihkel. E-õpe suunab rahvusliku kultuuripärandi juurde // Raamatukogu (2013) nr. 1, lk. 38.

Volt, Mihkel. LIBER 2013 Münchenis: julge vaade tulevikku // Raamatukogu (2013) nr. 5, lk. 38-39.

Volt, Mihkel. Mees, kes tunneb eesti trükisõna / intervjuu Heino Räimega // Raamatukogu (2013) nr. 4, lk. 29-31.

Vöörmann, Mai. Ebavõrdsuse uurija David B. Grusky // Riigikogu toimetised. 28. Tallinn, 2013, lk. 209-210.

Петина, Ларисса. Об альбомном характере русских изданий первой половины XIX века // Литературный быт пушкинской поры : [Сборник статей]. Москва; Санкт-Петербург, 2012, с. 141–160.

Петина, Ларисса. С. Пийльманн. Эстонский художественный экслибрис : Об именах и веках столетней истории // Библиофилы России : альманах. 9. Москва, 2012, с. 281–294.

AJALEHEARTIKLID

Andresoo, Janne. Aeg lendab lugedes // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk. 1.

Andresoo, Janne. Digitaalsena sündinud või paberilt sisse rännanud // Postimees (2013) 22. jaan., lk. 12.

Kiisa, Krista. Digiteerimine toob kogud pimedast valgusse // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk. 3.

Koppel, Annika. DIGAR aitab õpetajaid ja õpilasi // Õpetajate Leht (2013) 22. nov., lk. 15.

Koppel, Annika. Europeana 1989 kogub Balti ketiga seotud materjale // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk. 3.

Koppel, Annika. Illustratsioonitriennaal juhatab hea kunsti juurde // Õpetajate Leht (2013) 8. nov., lk. 18-19.

Koppel, Annika. Tõeline elu kahesaja-aastases rannatalus // Sirp (2013) 31. mai, lk. 27.

Koppel, Annika. Vaimustav üheshingamine // Sirp (2013) 6. sept., lk. 29.

Koppel, Annika ; Tenno, Leili ; Ainz, Anne ; Veimann, Kristel. Rahvusbibliograafia jõuab kuldsete kirjadega kaante vahele // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk. 4.

Lass, Kaire. Arhiivkogu varandused raamatusse ja näitusele // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk. 2.

- Linask, Karmen.** Peamine on, et inimene loeb! // Sirp (2013) 1. märts., lk. 9.
- Liivamets, Maire.** Ajaloost valutab pea // Postimees (2013) 13. apr., lk. 10.
- Liivamets, Maire.** Armas aeg //Virumaa Teataja (2013) 26. juuni, lk. 2.
- Liivamets, Maire.** Hurjah, hundid // Virumaa Teataja (2013) 19. okt., lk. 6.
- Liivamets, Maire.** Jõulukaardi tähendus // Virumaa Teataja (2013) 28. dets., lk. 6.
- Liivamets, Maire.** Kes on me piimalt koore riisunud // Virumaa Teataja (2013) 23. veebr., lk. 10.
- Liivamets, Maire.** Kirjandusnähtuste mõtestaja // Sirp (2013) 22. veebr., lk. 10–11.
- Liivamets, Maire.** Mis olid tänavu suurimad lugemiselamused : küsitlus // Maaleht (2013) 23. dets., lk. 22-23.
- Liivamets, Maire.** Raamidest välja // Virumaa Teataja (2013) 4. mai., lk. 6.
- Lotman, Piret.** Raamatukogu kui ühiskonna mälu // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk.1.
- Lusmägi, Sirje.** Metsiku „piblotek” 140 aastat hiljem // Sirp (2013) 13. sept., lk.13-14.
- Riisalu, Katre.** Rahvas ja raamatukogu : ERÜ 90 / intervjuerinud Doris Kareva // Sirp (2013) 22. märts, lk. 5-6.
- Rood, Kristina.** Uuenenud otsinguportaal pakub e-raamatute kataloogi // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk. 3.
- Ruusalepp, Raivo.** Vannis olles raamatukokku // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk. 3.
- Talihärm, Ülle.** Hea lugeja, tere tulemast! // Postimees : Eesti Rahvusraamatukogu 95 (2013) 20. veebr., lk. 2.

LISA 4

NÄITUSED 2013

Näitusi RRis – 40 (RRi galeriides – 29, RRi kogusid tutvustavaid näitusi saalides – 11)

Püsinäitusi RRis – 3

RRi rändnäituste eksponeerimisi – 16 korda

Jaauar

- Kingi vanale raamatule uus elu! / humanitaarteaduste saal; raamat
- Kaarli kirik. 100 aastat läbi fotosilma / fuajeegalerii; foto
- 50 aastat Èlysee lepingust – 50 aastat Saksa–Prantsuse sõprust / Prantsuse Suursaatkond, Saksa Suursaatkond / 6. korruse galerii; stend

Veebruar

- 25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2012 / Eesti Kirjastuste Liit, Eesti Kujundusgraafikute Liit, RR / peanäitusesaal; raamat
- Menuraamat 2012 / Eesti Kirjastuste Liit / peanäitusesaal; raamat
- Soome kauneimad raamatud 2011 / Soome Instituut / peanäitusesaal; raamat
- Miniatuurne Jüri Arrak: eksliibrised, jõulugraafika, ehted / harulduste kogu näitusesaal; graafika
- Silvi Väljal 85. Raamatuillustratsioonid / 6. korruse näitusesaal; illustratsioonid
- Mare Iknojan. Pilvede värvid / fuajeegalerii; foto
- Trükiste vahelt leitud fragmendid / harulduste ja arhiivkogu saal; trükis
- Helikassettide kuldajastu: 20 aasta taguseid lemmikuid. Salongimuusikat noodikogust / muusikasaal; noodid
- Pühadetervitused ja õnnesoovid: pilk XX sajandi postkaartidele / kunstisaal; postkaardid
- Inimõigused rahvusvahelise õiguse süsteemis / õigusteaduse ja rahvusvaheliste organisatsioonide saal; raamat
- Rahvusraamatukogu väljaandeid 1925–2013 / teatmesaal; väljaanded

Märts

- Airi Luik. Kuu valgustamata pool / fuajeegalerii; maal
- Ungari kirjandus eesti keeles, eesti kirjandus ungari keeles. Gabor Bereczki 85 / Ungari Instituut / 6. korruse galerii; raamat
- Eesti sõnaloo suurkuju Johannes Voldemar Veski. 140 aastat sünnist / humanitaarteaduste saal; raamat

Aprill

- Baltimaade kauneimad raamatud 2012 / Tallinna Raamatumess / fuajeegalerii; raamat

- Frölichid. Kõitekunst läbi nelja sugupõlve / haruldaste kogu näitusesaal; raamatukõited
- Libertree – raamatupuud ületavad müüre / Saksa kevad / Saksa Suursaatkond / Saksa saali näitusepind; plakat
- Lummav Baierimaa / Saksa kevad / Saksa saal; raamat, meedia
- Euroakadeemia 15 / fuajee galerii; raamat, artiklid, väljaanded
- Islami varane periood Egiptuses / Austria Suursaatkond / 6. korruse näitusesaal; stend
- Franz Kafka / Franz Kafka 130 / Tšehhi Suursaatkond / peanäitusesaal; stend, raamat

Mai

- Taanlasest maailmamees Søren Kierkegaard / Søren Kierkegaard 200 / Taani Kultuuri Instituut, Taani Suursaatkond / fuajee galerii; stend, raamat
- Värvilised leheküljed. Eesti Akvarellistide Ühendus 55 / 6. korruse näitusesaal; akvarell
- Arnold Rüütel 85. Tähiseid eluteel / fuajee galerii; stend

August

- Hiroshi Umezaki. Otsides teist sinist / Jaapani Suursaatkond / 6. korruse näitusesaal; maal
- Tunne Kelam. Eesti tee vabadusele / fuajee galerii; foto
- Slovaki kujutav kunst 1993–2013 / Slovakkia Suursaatkond / 6. korruse galerii maal; skulptuur, trükikunst, tekstiil, ehted, klaas, keraamika

September

- Metsiku „pibliotek”: ühe ärkamisaegse raamatukogu lugu / haruldaste kogu näitusesaal; raamat, museaalid
- Kunstnikult raamatukogule. Eesti Rahvusraamatukogu 95 / peanäitusesaal, fuajee galerii, 6. korruse näitusesaal ja galerii; maal, skulptuur

Oktoober

- Mööda maad ja merd. Eesti reisiraamatuid 1867–1991 / humanitaarteaduste saal; raamat
- Soome-ugri ja samojeedi rahvad. Hõimupäevad 25: Eesti Rahva Muuseumi rändnäitus / 6. korruse galerii; stend

November

- Tallinna 4. illustratsioonitriennaal *Pildi jõud* / RR, Eesti Kujundusgraafikute Liit, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu Eesti osakond / peanäitusesaal, fuajee galerii, 6. korruse näitusesaal ja galerii; illustratsioonid
- Raimond Valgre 100 / muusikasaal; plaat, raamat

Detsember

- Eesti tarbekunsti jõulumüük / peanäitusesaal, fuajee galerii; Eesti graafika, keraamika, tekstiil, ehted, nahkesemed, klaas
- Niidist kunstini. Herbert Niebling 110 / peanäitusesaal; tekstiil
- Moevoolu ajarännak läbi F. C. Gundlachi silmade / Saksa Suursaatkond / 6. korruse näitusesaal; foto
- Inimõigused minevikus ja tänapäeval / RR, Inimõiguste Instituut / õigusteaduse ja rahvusvaheliste organisatsioonide saal; stend

Püsinäitused

- Eduard Wiiralti galerii
- Eesti riiklike teenetemärkide galerii / 5. korrus
- Kalju Põllu isikunäitus / 7. korruse humanitaarsaal

RRi rändnäitused 2013

- 25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat lasteraamatut 2012 / Soome Rahvusraamatukogu, Helsingi; Taipei Rahvusvaheline raamatumess; Bologna raamatumess; Tallinna raamatumess
- 25 kauneimat Eesti raamatut 2011, 2012 / Aserbaidžaaani Rahvusraamatukogu, Bakuu (näitus kingiti Aserbaidžaaani Rahvusraamatukogule)
- Eesti riiklikud teenetemärgid / Lääne-Virumaa Keskraamatukogu; Kullamaa Kultuurikeskus
- Kasuline kokaraamat / Viljandi Linnaraamatukogu; Suure-Jaani Raamatukogu (Vastemõisa raamatukogu); Kareda Valla Raamatukogu; Tamsalu Kultuurimaja
- Seitse sammu Soome-Eesti sillal / Kareda Valla Raamatukogu
- Kalevipoeg. Üks ennemuistne Eesti jutt / Kareda Valla Raamatukogu; Kullamaa Kultuurikeskus
- Jaan Poska ja Tartu rahu / Viljandi Linnaraamatukogu; Tamsalu Kultuurimaja